

De Drie Goddelijke Deugden

Tijdschrift van Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw

Jaargang 28, nr. 112 – juni 2024

Inhoud

Pag. 1: Voorwoordje

Pag. 2: Van onder de klei, Victor Adams, priester en sociaal voorvechter, 100 jaar geleden overleden

Pag. 14: De postgeschiedenis van Ravels, deel 2

Pag. 25: Interview met pastoor Herman Janssen

Pag. 34: Verslag van Erfgoeddag 2024

Pag. 35: De heemkunde ploegt voort

Pag. 36: Fotohoek

Pag.36: Lief en Leed

Lidmaatschap

Voor 20 euro bent u en uw gezin lid van onze Heemkunde- en Erfgoedvereniging.

Voor diegenen die het tijdschrift met de post ontvangen is het lidgeld €30,-

Erelid kunt u zijn voor een jaarbijdrage vanaf €35, (postabbonement is dan inbegrepen).

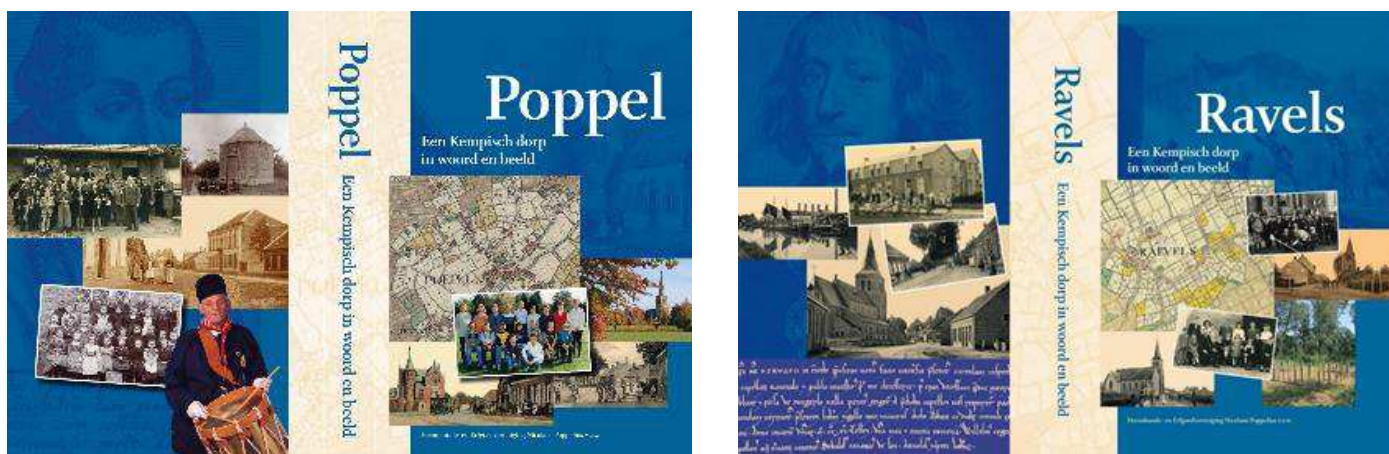
(Onze vereniging kent enkel het systeem van gezinslidmaatschap.)

U ontvangt 4 x per jaar een nummer van tijdschrift "De Drie Goddelijke Deugden".

Tevens kan er aan de meeste activiteiten van onze vereniging gratis worden deelgenomen en heeft u korting op activiteiten.

Opzegging van het lidmaatschap kan jaarlijks kenbaar gemaakt worden voor 1 december.

Voorradige publicaties

De magistrale kijk- en leesboeken (ruim 1000 foto's en 500 pag.)

€40,- voor leden en €45,- voor niet-leden (verzending in Ravels is gratis, anders €10,- kosten)

Afbeelding voorblad: pastorie van Poppel, Pastorijstraat 24 te Ravels-Poppel (bron: onroerend erfgoed ---

https://nl.m.wikipedia.org/wiki/Bestand:Pastorijstraat_24,_Poppel.jpg --- [Creative Commons](#)

[Naamsvermelding-GelijkDelen 4.0 Internationaal](#))

Afbeelding achterblad: de verdwenen gebouwen in de Pastorijstraat te Poppel nabij de pastorie (©HeE Nicolaus- Poppelius)

Voorwoordje

Het is triest om vast te stellen: de wereldbevolking kreunt onder verschillende conflicten. Laat ons hopen dat het na 80 jaar betrekkelijke vrede in ons landje en zijn buurlanden niet overgaat in een niet te blussen wereldbrand. Vrede onder de verschillende volkeren, rassen en genders is een groot mensenrecht.

Cultureel erfgoed is dan logisch beredeneerd ook een kwestie van mensenrechten volgens een rapport van de VN (Verenigde Naties). De hoofdboodschap van het rapport is dat cultureel erfgoed een mensenrechtenkwestie is die vanuit een mensenrechtenperspectief moet worden benaderd. Afgezien van de bescherming van een object of een uiting, houdt een benadering vanuit mensenrechtenperspectief in dat er moet worden rekening gehouden met de rechten van individuen en bevolkingen in relatie tot cultureel erfgoed. Het is onmogelijk om het cultureel erfgoed van een volk te scheiden van de bevolking zelf en van hun rechten.

Vernieling van cultureel erfgoed is dan gezien vanuit deze stelling een moordaanslag!

Er zijn dan ook over gans de wereld mensen overleden die bezig waren om in conflictsituaties: monumenten, mausolea, beelden, bibliotheken, musea, traditionele en religieuze voorwerpen te beschermen.

Bovendien is cultureel erfgoed een fundamentele bron voor andere mensenrechten, met inbegrip van het recht op vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst, alsmede van de economische rechten van de vele mensen die de kost verdienen door middel van toerisme dat verbonden is met dergelijk erfgoed. Het is essentieel om te begrijpen dat materieel en immaterieel erfgoed nauw met elkaar zijn verbonden en dat aanvallen op het ene vaak gepaard gaan met een aanslag op het andere. Bovendien is het zo dat een specifiek aspect van erfgoed bepaalde verbindingen kan hebben met bepaalde groepen mensen, maar eigenlijk de hele mensheid een band heeft met dergelijke objecten omdat deze behoren tot het "cultureel erfgoed van de hele mensheid" in al zijn diversiteit.

Daden van opzettelijke vernietiging berokkenen iedereen schade en hebben vaak een onevenredige impact op mensen die tot minderheden behoren. Ze dragen bij tot onverdraagzaamheid en beroven de mensheid van de rijke verscheidenheid van het cultureel erfgoed. Sites die getuigen van de vriendschap en de interacties tussen groepen worden bijzonder in het vizier genomen.

De vernietiging van erfgoed berooft de mensheid van de rijke culturele diversiteit.

Cultureel erfgoed is onvervangbaar. Als cultureel erfgoed is vernietigd, heeft dit grote gevolgen voor een breed scala van mensenrechten van huidige en toekomstige generaties. Cultureel erfgoed is een gedachtenis van het genie van de mens, dat wat we achterlaten voor de volgende generaties om onze stempel op de wereld te drukken, en is gewoonweg onvervangbaar, zelfs in dit digitale tijdperk. We herinneren ons nog de beelden dat de inwoners van Lviv bij het begin van de Russische inval in Oekraïne bezig waren om beelden, kunst, bibliotheken, enzoverder te beschermen tegen de bombardementen en de raketaanvallen.

Daarom heeft onze vereniging voor Erfgoeddag 2024 met als thema "THUIS" gekozen om met Oekraïense vluchtelingen in Ravels en het Rode Kruis/Taalhuis samen te werken. In dit thema kwam het culturele erfgoed, geografie, religie, tradities, dans, muziek en zang van Oekraïne en Vlaanderen aan bod. Het thuisgevoel is sterk afhankelijk en wordt bevestigd met de beleving van al deze culturele facetten.

Laten we dus samen werken aan een doordachte bescherming van cultureel erfgoed.

Luc Andries, voorzitter

Van onder de klei...

Victor Adams

priester en sociaal voorvechter, 100 jaar geleden overleden.

Jan Aerts

“De werkmán alleen vermag niets; maar wanneer hij zich vereenigt, dan wordt hij sterk, dan bekomt hij eene groote macht. En niemand mag U dit beletten” (zondag 10 september 1893).

“Ik weet, dat ik meer dan ééné moeilijkheid zal ontmoeten”.

Victor Adams werd op 14 april 1856 geboren te Schriek bij Heist-op-den-Berg. Hij was de zoon van Ferdinandus Adams (1815-1881) en Joanna Nys (1818-1907). Het gezin telde 6 kinderen. Op zijn 23ste werd hij tot priester gewijd te Mechelen en kwam in 1880 als onderpastoor van de parochie Sint-Pieter naar Turnhout. Op 22 april 1895 werd hij pastoor en deken, wat hij zou blijven tot zijn ontslag in 1921. Adams stak zijn sociale bekommernis niet onder stoelen of banken en engageerde zich volop in de katholieke arbeidersbeweging. In 1880 werd onder zijn impuls een kiezerskring gesticht, die aan de basis lag van de Katholieke Volksbond. Tijdens de Eerste Wereldoorlog steunde Adams krachtig kardinaal Mercier in zijn verzet tegen de Duitsers, maar al snel na 1918 kwam hij met de kardinaal in conflict. Op 11 april 1921 verbood Mercier aan Adams dat hij of één van zijn priesters één van de twee plaatselijke katholieke lijsten zou steunen en dit na klachten over hem bij de kardinaal vanuit de conservatieve, Franstalige burgerij. De 65-jarige progressief gezinde deken bood daarom om ‘gezondheidsredenen’ zijn ontslag aan, waarna hij naar Ravels trok als rustend-pastoor. Adams zou er overlijden op 2 juni 1924. In zijn hele loopbaan nam hij verscheidene belangrijke initiatieven. Je zou hem een Turnhoutse priester Daens kunnen noemen.

Welkomgroet

**aan den Eerwaarden heer Adams,
Pastoor-Deken van Turnhout.**

Een maand reeds treurde onz' vaderstad
Om d' eed'len Herder, waard en groot,
Dien onnêdoogend ons de dood
In 's levens bloei ontnomen had!....

Als eene weeze weende 't volk,
Dat in zijn Deken en Pastoor
Den vader en den vriend verloor,
Die lang zijn leidsman was en tolk !....

Doch hoor! een blijde maar gaat rond!
De rouw van Turnhout's kerk is uit:
De feestklok dommelt hel en luid
En elk weer juicht met hart en mond!

Heer Adams, om zijn deugd geroemd,
Zoo minzaam, braaf en volksgezind,
Door arm en rijk zoo hoog bemind,
Is Turnhout's Herder thans benoemd!

Reeds vijftien jaren bracht hij door
Te midden van het volk, dat hij
Op 't hobbele levenspad thans blij
En vroom gaat leiden als Pastoor!

En Turnhout zag hem aan het werk!
Het zag met welk een vlijten moed
Hij streefde en zwoegde voor het goed,
Voort 't heil van Vaderland en Kerk!

Het zag hem hier in huis en steeg
De schatten van zijn minnend hart
Meedeelen daar, waar ramp en smart
Op 't lijdend menschedom neederzeeg!

Geen wonder, dat uit 't volk een kreet
Van vreugde en dank ten hemel stijgt
Nu 't Adams voor zijn Deken krijgt!
Geen wonder, dat 't hem welkom heet!

O Volksvriend Adams, onze stad
Bouwt thans op u haar vaste hoop!
Lang weze uw vrome levensloop
En rijk aan vrucht- en zegenschat!

Zet hier welslagend de eed'le taak
Van onz' betreunden Deken voort,
Die zorgende, ijverende onverstoord,
Trouw op zijn kudde hield de waak!

Steun hier de Volks- en Boerenbond,
De Patronages, die de hand
Van Turnhout's godsvrucht riep tot stand
En bloeien deed op zijnen grond!

Schenk mild uw gunst aan 't onderrecht;
Werk met de schaar steeds eensgezind,
Die 't burgersmeisje en 't werkmanskind
Opleidt tot kennis, deugd en plicht!

Leef hier, o Herder, vele jaar
In liefde, in voorspoed en in vree
Tot heil van 't volk en van onz' stee!
Dat wensch u vroom « *De Kempenaar* »

J. L. VAN WAMP.

Turnhout, 26. April 1895.

Adams was een sociaal bewogen man. Zijn sympathie lag bij de gewone man, wat resulteerde in de oprichting van de werkmansgilde in 1890.

In 1898 stond hij mee aan de wieg van de Katholieke Volksbond die een groot succes kende bij de arbeiders maar door de conservatieve katholieken als staatsgevaarlijk werd beschouwd. Ondanks de meningverschillen in de Katholieke Partij kwam het door zijn toedoen niet tot een scheuring: er kwam dus geen Daensistische partij in Turnhout. Ook het socialisme kwam er niet van de grond vóór 1914.

Zoals blijkt uit De Kempenaar van 27 april 1895 is de roep vanwege de arbeiders naar ondersteuning bij hun ontvoogding bijzonder groot, dit werd dan ook verwoord in hun welkomgroet. Niet verwonderlijk dat hun pastoor en deken op handen werd gedragen. Jaarlijks was er tijdens de maand oktober daarom ook een viering ter ere van hun voorganger.

Vermits de Heilige Victor van Xanten¹ jaarlijks op 10 oktober als martelaar wordt herdacht zal hier een parallel met Victor Adams moeten worden gevonden. Er werd dan gewoonlijk uitgebreid feestgevierd in de feestzaal van de Katholieke Volksbond met optredens van de door hem gestichte organisaties zoals de fanfare en toneelvereniging.

Sociale Wantoestanden

De toestand van de arbeider in de 19e eeuw was erbarmelijk. Na de Franse Revolutie waren de ambachten afgeschaft, zodat er voor de arbeiders geen enkele bescherming overbleef. Tijdens het Ancien Régime bepaalden de ambachten immers werktijden en lonen. Ook de opleiding van de vakman gebeurde binnen het ambacht. Als ambachtsslui ziek werden of overleden, zorgde het ambacht toch enigszins voor het gezin. Dit alles viel weg in de 19e eeuw. De arbeiders werden uitgebuit door de patroons: lage lonen, lange werktijden en een miserabele behuizing waren schering en inslag. Kinder- en vrouwenarbeid waren noodzakelijk om het gezinsbudget in evenwicht te houden. Kinderen gingen vaak vanaf 10 jaar werken. Als ze voordien al een beetje hadden leren lezen, schrijven en rekenen, ging

dit vlug verloren. Er was dan ook een zeer hoge graad van analfabetisme. De opleiding tot vakman was

¹ Victor van Xanten (-287) is een martelaar en was een Romeins officier die volgens de overlevering stierf toen de keizer van Rome de christenen in het hele Romeinse Rijk vervolgde. Als praefectus cohortis van het Thebaanse Legioen werd hij volgens Legenda Aurea onder leiding van Sint-Mauritius door keizer Maximianus Hercules vanuit Egypte naar de grenzen van Gallië gestuurd om een opstand neer te slaan. Aangekomen in Agaunum in Zwitserland (Sankt Moritz) werden offers gebracht aan de Romeinse goden om de overwinning af te smeken. Het Thebaanse Legioen bestond echter voornamelijk uit christenen en zij weigerden de keizer en de goden te vereren. Hiervoor werden ze allen vervolgd en gedood, waaronder het cohort van Victor dat op de vlucht langs de Rijn tot voorbij Colonia Claudia Ara Agrippinensium (Keulen) wist te komen. Daar, in het Amfitheater van Birten nabij Xanten, werd hij samen met ruim 360 andere soldaten gemarteld en gedood. Hij werd de patroon van de stad Xanten en van de molenaars. Hij is patroon van de Dom aldaar, die gebouwd is tussen 1263 en 1544. Hij wordt afgebeeld als soldaat of ridder in wapenuitrusting met een rode mantel van een Romeins officier. Hij heeft een palmtak van de overwinning in de hand wat erop wijst dat hij een martelaar is. Het zwaard in zijn andere hand geeft aan dat hij door het zwaard gestorven is.

weggevalen. Naarmate de industrialisering vorderde, groeide echter de nood aan geschoolde arbeiders en werd het probleem van hun opleiding acuut.

Op 17 april 1886 werd er een commissie opgericht om een onderzoek in te stellen naar de arbeidsvoorwaarden in de landbouw en de nijverheid. Het jaar voordien werden er sociale eisen gesteld: algemeen kiesrecht, hogere lonen, geen kinderarbeid enz. Overal hadden er opstanden plaats die hardhandig door politie en leger onderdrukt werden. Ook in Turnhout waren er fikse rellen.

Al die wanordelijkheden in het land hadden voor gevolg dat de regering een arbeidscommissie het land rondstuurde om de toestand van de arbeiders te onderzoeken, hun grieven te aanhoren en om de patroons te verplichten maatregelen te treffen om de toestand te verbeteren. Deze commissie kwam op 15 september 1886 naar Turnhout. Het gemiddeld dagloon in de steenbakkerijen bedroeg 1,50 fr. tot 1,75 fr. Ter vergelijking 1 kg. spek kostte 0,80 fr. tot 1 fr. Een steenbewerker moest dus een dag wroeten voor 2 kg. spek. Ook de arbeidsvoorwaarden waren wraakroepend. Het Staatsblad van 1896 bevatte een werkregeling voor vrouwen- en kinderarbeid in de steenbakkerijen. Kinderen beneden de 16 jaar en meisjes tussen 16 en 21 jaar mochten niet langer dan 12 uur werken en nooit meer dan 4 uur zonder te rusten.

Arbeidende klasse

De invloed van de hervormingen van het kiesrecht was in Turnhout niet te onderschatten. De Turnhoutse Katholieke Kiesvereniging verloor zelfs haar monopolie binnen het katholieke kamp. Bij de eerste gemeenteraadsverkiezingen in 1895 onder het nieuwe kiesstelsel, moest de Katholieke Partij, naast zeven kandidaten van de burgerij, ook vijf kandidaten van de Katholieke Volksbond en drie van de parochiale boerengilde opnemen. Voor de volksbond was het immens belangrijk om vertegenwoordigers te hebben in de gemeenteraad en later ook in het schepencollege. De enige manier immers om concrete dingen te verwezenlijken.

In 1880 werd in Turnhout een kiezerskring opgericht, die aan de basis lag van de Katholieke Volksbond en waarvan Victor Adams de grondlegger was. Hij was daarmee de grondlegger van de christelijke arbeidersbeweging in Turnhout. Adams paste de voorschriften van de encycliek *Rerum Novarum*² van Paus Leo XIII strikt toe. Bovendien stak hij zijn sociale bekommernis niet onder stoelen of banken en engageerde hij zich vaak volop tegen het katholieke establishment.

De Katholieke Volksbond

“De werkman alleen vermag niets; maar wanneer hij zich verenigt, dan wordt hij sterk, dan bekomt hij een grote macht...”

Deze woorden van deken Adams zullen bij de conservatieve katholieken zwaar op de maag gelegen hebben. Naarmate de industrialisering vorderde, werden de problemen van de arbeiders steeds schrijnender. Meer en meer kwamen relletjes, opstanden en stakingen voor. Het ontbrak de werklieden echter aan organisatie, zodat enkelingen vervolgd werden en moesten opdraaien voor de moeilijkheden.

² *Rerum Novarum* (Latijn voor Over de Nieuwe Dingen) is een in 1891 door paus Leo XIII geschreven encycliek. De encycliek houdt zich bezig met de situatie van de arbeidersklasse en formuleert in de vorm van een aantal uitgangspunten de sociale leer van de Katholieke Kerk. Uitgangspunten van de pauselijke encycliek waren een rechtvaardig loon, het recht op eigendom en solidariteit met de zwakkeren. Als instrumenten om deze doelstellingen na te streven, werden zowel overheidsingrijpen als de vorming van vakbonden genoemd.

Het socialisme kwam vooral op in de stedelijke gebieden waar de noden van de arbeiders het grootst waren. In de Kempen, katholiek en nog steeds voor een groot gedeelte op de landbouw gericht, kregen de socialisten geen voet aan de grond. Waar voorheen in katholieke middens de rijken werden aangespoord tot liefdadigheid en de arbeiders tot gehoorzaamheid, kwam er verandering in die houding op het einde van de negentiende eeuw. Paus Leo XIII had immers in zijn encycliek *Rerum Novarum* (1891) toestemming gegeven voor de vorming van vakverenigingen. In katholieke kringen groeide nu de aandacht voor de arbeiders. De schrik voor het socialisme, dat antiklerikaal was en de arbeiders van de Kerk weghaalde, zat er diep in. Er moest dringend iets gedaan worden om de arbeiders in de schaapsstal te houden. De rol van progressieven onder de clerus was hierbij zeer belangrijk. Priester Adolf Daens (1839-1907) is een alom bekende figuur in Vlaanderen geworden maar ook in het Turnhoutse kwamen dergelijke personen voor. Zij beseften dat er arbeidersverenigingen nodig waren, want in de bestaande katholieke verenigingen zwaaide de burgerij de plak. Priester Victor Adams was de grote bezieler van deze strekking. De organisatie die dat moest realiseren, werd de Katholieke Volksbond, opgericht op 10 september 1893. De eerste voorzitter was Henri Proost (1857-1937) terwijl deken Adams tot erevoorzitter werd benoemd.

Vanaf de start beschouwde de Katholieke Volksbond het onderwijs, naast de vakverenigingen natuurlijk, als één van de belangrijkste middelen om de toestand van de arbeidende klasse te verbeteren. In het programma voor de voormelde gemeenteraadsverkiezingen ijverde de Volksbond voor een 'grote uitbreiding van het beroeps- en huishoudonderwijs' en 'het toekennen van hulpmiddelen aan de vakverenigingen die beroepslessen zouden inrichten'. Onder invloed en met de steun van de Volksbond ontstonden verscheidene katholieke verenigingen, met onder andere deken Adams als één van de grote promotoren.

Bij de stichting van deze organisatie somde Adams de middelen op waarmee de Volksbond zijn doel zou bereiken: ten eerste door nuttige en grondige besprekingen en voordrachten, ten tweede door vereniging van ambachten en stielen, ten derde door de kiezingen. Bovendien was de Volksbond duidelijk Vlaamsgezind, terwijl de katholieke Turnhoutse bourgeoisie overwegend Franssprekend was. In het marslied van de Volksbond werd gezongen: *"Wij zijn niet alleen katholiek, maar Vrije Vlamen ook meteen. Dus voor 't herwinnen onzer zeden en taal en godsdienst ook gestreden..."* De rijkelui bekeken de Volksbond scheef, maar het succes bij de werkmans was zo groot dat de organisatie kort na de oprichting al 500 leden telde.

De politieke activiteiten van de Volksbond moet men situeren in het kader van de evolutie van het Belgisch kiesstelsel. Vanaf 1830 kende ons land een cijnskiesstelsel waardoor alleen burgers die een minimum aan belastingen betaalden, stemrecht kregen. Alhoewel de minimumcijns stelselmatig verlaagd werd, bleven enkel goedge burgers invloed uitoefenen op de politiek zo hadden in 1888 in Turnhout op ongeveer 18.000 inwoners slechts 1.066 burgers stemrecht. In 1890 vormden bekwaamheidskiezers, onder impuls van Victor Adams, een kiezerskring. Bekwaamheidskiezers kregen stemrecht als ze slaagden in het kiesexamen. In dergelijke kringen trachtte men zoveel mogelijk mensen voor te bereiden op dit examen. Toen in 1893 het Algemeen Meervoudig Stemrecht werd ingevoerd, hadden de bekwaamheidskiezerskringen geen reden van bestaan meer. De conservatieven hielden echter nog wel iets achter de hand, want eigenaars en bezitters van een diploma kregen een stem meer. Pas met de invoering van het Algemeen Enkelvoudig Mannenstemrecht in 1914 werd een volledige gelijkheid bekomen. Vrouwen kregen pas stemrecht in 1948.

Opstart en verkiezingen

De oprichting van de Volksbond was een gevolg van de enkele jaren vooraf opgerichte Bekwaamheidskiezerskring. Een jaar na de start waren er al 800 leden aangesloten. De opstart kende wel de nodige moeilijkheden bij de aanduiding van haar afgevaardigden: vooral het bekomen van het nodige evenwicht tussen de Volksbond en de Arrondissementsbond zorgde voor heel wat broering. De Volksbond vermoedde dat de werkende klasse onvoldoende zou vertegenwoordigd zijn. Voorzitter Henri Proost, samen met onderpastoor Adams, de grote bezieler nam in 1895 reeds ontslag. Victor Adams zou de trekker blijven.

Met deze woorden sprak Adams op zondag 10 september 1893 in café De Spiegel de leden toe.

“Mijne Heren en Vrienden,

Hartelijke dank, omdat gij zoo talrijk zijt opgekomen.

Alvorens het reglement wordt voorgelezen, wil ik eenige woorden tot u spreken.

Drie jaren geleden kwam hier een Bond tot stand, gekend onder de naam van Katholieke Bekwaamheidskiezersbond. Hierin konden aangenomen worden, al degenen die het kiesexaam met vrucht hadden afgelegd. Die Bond groeide en bloeide. Doch, aangezien door de herziening der Grondwet het stemrecht zoozeer is uitgebreid, dat het toegekend wordt aan allen burgers die den ouderdom van 25 jaren bereikt hebben, zoo was het noodig dat het reglement van den Bekwaamheidskiezersbond werd veranderd; - die verandering is geschied, en op zulke wijze, dat in den Bond, welke gaat opgericht worden, onder den naam van Katholieke Volksbond, zullen aangenomen worden alle manspersonen welke 21 jaar oud zijn.

Nochtans is het nuttig geoordeeld, dat de Volksbond uitsluitelijk ingericht wordt voor de volksklas, omdat, wanneer werklieden onder elkander zijn, zij gemakkelijker het woord durven nemen en zonder achterdocht hunne belangen durven bekend maken.

Welk is het doel van de Volksbond?

Het geestelijk en tijdelijk welzijn zijner leden te bevorderen. En vermits noch het een noch het ander zonder den Godsdienst kan bekomen worden, zoo heeft de Volksbond den katholieken Godsdienst als grondslag van alle zijne regelen aangenomen.

Hierin volgt hij de leering van den grooten Paus Leo XIII. In zijnen merkwaardigen brief over den werkersstand, van de vereenigen sprekende, zegt hij deze woorden: “De godsdienstige gezindheid harer leden moet het voornaamste doel zijn en daarom moet hare geheele inrichting van het kristelijk geloof zijn doordrongen. Wat baat het den werkman al heeft hij voor zijne tijdelijke welvaart, nog zooveel voordeel uit de vereeniging gewonnen, wanneer hij uit gebrek aan geestelijk voedsel in gevaar geraakt? Wat baat het den mensch, als hij de gansche wereld wint, maar schade lijdt aan zijne ziel?”

Ten andere, wij zijn innig overtuigd dat de werkman van Turnhout het niet anders zou willen, want hij is katholiek en hij wil katholiek blijven.

Door welke middelen zal de Volksbond zijn doel trachten te bereiken?

- 1. Door nuttige en grondige besprekingen en voordrachten.*
- 2. Door vereeniging van ambachten en stielen.*
- 3. Door de kiezingen.*

De Volksbond zal een kieskomiteit hebben, dat te zamen met de katholieke vereenigingen die kiezingen zal voorbereiden.

De Volksbond zal niet afhangen van de andere katholieke Bonden, hij zal ook zijn woord van spreken hebben; hij zal daaraan niet tegenstrijdig of vijandig zijn, maar te zamen met haar zal hij trachten naar de gemeente- en provincieraden, naar de Kamers, mannen te zenden, die in het uitoefenen van hun ambt den godsdienst voor oogen zullen houden, de wetten der H. Kerk eerbiedigen en de interessen, de belangen van den werkman niet verwaarloozen.

Leo XIII, in zijnen brief over den werkersstand, prijst de vereenigingen waarin het geestelijk en lichamelijk welzijn van den werkman wordt aangenomen. "Verblijdend is het, zegt hij, dat in onzen tijd meer dergelijke vereenigingen in het leven treden, hetzij dat zij uitsluitend uit arbeiders ofwel uit arbeiders en meesters bestaan; en het is wenschelijk dat zij in getal en kracht toenemen."

Zulke vereeniging is de Volksbond. En daarom, lieve vrienden, laat u allen in den Bond opschrijven. De werkman alleen vermag niets; maar wanneer hij zich vereenigt, dan wordt hij sterk, dan bekomt hij eene groote macht. En niemand mag u dit beletten, niemand mag u hierin verhinderen, want het recht van u te vereenigen, zegt Leo XIII, is een recht dat u van natuurswege toekomt.

Zijne Heiligheid de Paus van Rome beveelt aan de priesters dergelijke vereenigingen te ondersteunen, en ik ben gemachtigd te zeggen, dat de Volksbond steeds eenen krachtdadigen steun in de geestelijkheid van Turnhout zal vinden.

Wat mij betreft, ik heb altijd voor de werkende klas eene bijzondere genegenheid gehad; die genegenheid is aangegroeid, naarmate ik den werkman beter heb leeren kennen. Ik heb het geluk gehad gedurende drij jaren deel te maken van den Bekwaamheidskiezersbond, die meest uit werklieden bestond. Welnu, de uren welke ik in hun midden heb doorgebracht, waren voor mij aangenaam en gelukkig. Heb ik daar slechts een klein bewijs van mijne liefde voor den werkman kunnen toonen, ik hoop in 't vervolg er grootere en meer doorslaande te kunnen geven.

Ieder mensch, doch vooral de werkman, komt in zijn leven oogenblikken tegen dat hij troost, hulp of raad noodig heeft; gelukkig indien hij dan eenen vriend ontmoet aan wien hij zijn hart in volle vertrouwen mag openbaren; welnu ik verzeker u, zulken vriend zult gij in mij steeds vinden. Wel is waar, om al uwe eischen te voldoen, zou ik groote rijkdommen moeten bezitten, de wijsheid van een Salomon, de sterkte van een Samson hebben, en niets van dit alles hoort mij toe; maar hetgeen ik bezit is een hart, een hart dat u bemint!"

"Honderden mannen traden na de zitting op, ter onderteekening en aankleving der standregelen van den Volksbond."

In Turnhout ging de katholieke arbeidersbeweging van start in 1890 met de oprichting van een 'Turnhoutsche werkmansgilde', met vooral jongere arbeiders als leden. Grote promotor hiervan was de toenmalige onderpastoor Victor Adams. Na de uitvaardiging van de fameuze pauselijke encycliek *Rerum Novarum* besliste men in 1893 om de Bekwaamheidskiezersbond om te vormen tot een Volksbond. Dankzij de steun van Adams telde deze Bond al snel honderden leden. De eerste voorzitter was Henri Proost, later de oprichter van een papierfabriek. En de organisatie zou aan invloed winnen: in 1932 werd met Fons Van Hoeck (1890-1957) voor het eerst een ACW'er burgemeester te Turnhout.

Zijn beweegredenen die leidden tot de stichting van de Katholieke Volksbond waren *“...omdat wanneer werklieden onder elkaar zijn, zij gemakkelijker het woord durven nemen en zonder achterdocht hunnen belangen durven bekend maken.”*

Na de stichting in 1893 werd er een verenigingslokaal ingericht in het grote pand op de hoek van de Leopoldstraat en de Sint-Antoniusstraat. Dit gebouw met twee verdiepingen onder een koepel was gebouwd in 1879 als katholieke school door stadsbouwmeester Celestinus Henricus Van den Plas (1848-1927). Ooit liepen hier katholieke jongens school. De school kende zo'n succes dat ze al snel met plaatsgebrek kampte. Een verhuis drong zich op. En precies in dat lege schoolgebouw vestigde zich de Katholieke Volksbond, met Deken Adams als erevoorzitter. Op de bovenverdieping werd een feestzaal ingericht. Kardinaal Petrus Goossens (1827-1906) kwam ze persoonlijk inhuldigen. In 1895 werd aangesloten bij de Katholieke Volksbond en werd een Vlaams, democratisch en katholiek programma verdedigd. Die Katholieke Volksbond kende een groot succes bij de arbeiders maar de conservatieve katholieken beschouwden die als erg gevaarlijk. Ondanks de zware meningsverschillen in de Katholieke Partij kwam het door deken Adams, die bleef opkomen voor de lotsverbetering van de werkmans, niet tot een scheuring en kwam er geen specifieke Daensistische partij in Turnhout. Ook het socialisme geraakte niet van de grond voor 1914.

In 1916 volgde de verhuis naar een nieuw gebouwde pand in de Korte Begijnenstraat. Het hoekhuis aan de Sint-Antoniusstraat werd verkocht aan Benoît Versteylen³(1862-1956) en had later nog verschillende functies. Sinds 2005 huist hier de Standaard Boekhandel. Op de hoek is een neobarok Onze-Lieve-Vrouwebeeld op wereldbol onder een baldakijn te zien. Het dateert uit circa 1926.

In *De Kempenaar* van 3 februari 1894 vinden we volgend citaat: In de Turnhoutse Volksbond verklaarde Deken Adams: *“Ook koester ik de hoop dat deze instelling voor het werkvolk van Turnhout de heilzaamste uitwerksels naar ziel en lichaam zal hebben. De Volksbond immers is opgericht naar de voorschriften van de heiligheid de paus van Rome. Hij strijdt voor het behoud van de godsdienst en voor het stoffelijke welzijn van de werkmans. Het is om u te vrijwaren tegen de verleiding der goddelozen dat de Volksbond is ingesteld.”* Met enige verbeelding kan men de man horen spreken, bezielend, begeistert. De woorden getuigen van zijn diepste overtuiging: geloof in God, zorg voor de gewone mens, of zoals men het ongetwijfeld stelde in een tijd voor de vrouwenemancipatie, de gewone man.

De strijd rond de gemeenteraadsverkiezingen van 1911 dreef de spanning tussen progressieve en conservatieve katholieken op de spits. Ook viel de progressieve en Vlaamsgezinde houding van Adams niet in goede aarde bij het episcopaat en werd hij van die kant niet meer gesteund. Zo moest hij, mede onder druk van kardinaal Mercier, ontslag nemen. Daarna komt hij als rustend-pastoor naar Ravels. Deze overplaatsing beschouwden de christelijke werklieden als een echte verbanning. In de Kempische pers werd er met geen enkel woord over gerept!

Deken Adams had een majestatische figuur, een goed gevormde soliede en grote gestalte. Hij sprak traag, bezat geen enkele gave in buitengewone mate tenzij een zeldzaam groot hart voor de minstbedeelden. Bij zijn inhaling deelde hij meer dan duizend witte broden van twee kilo uit aan de armen. Deze laatste droegen hem op de handen.

³ Benoît Versteylen was beheerder en voorzitter van de Steenfabriek Benoît Versteylen N.V. te Beerse alsook van de Steenfabrieken van het Noorden N.V. aan de Vaart te Ravels.

Het naamfeest van Deken Adams was ieder jaar de grote gebeurtenis van de maand oktober en bood tevens een geschikte gelegenheid om een overzicht te geven [van de Katholieke Arbeidersorganisaties/de Volksbond] van het voorbije jaar; de verslagen van de feestvergaderingen waren daarom zeer belangrijk.

Maar Victor Adams ondervond ook tegenwerking bij zijn ongetwijfeld nobele bedoelingen en sympathieën voor de gewone werkende mens. Hij zou een ontluikende christelijke sociale beweging voeden.

De Katholieke Volksbond werd vrij snel een grote organisatie met de focus op de werkman en de lagere klasse. Zo werden achtereenvolgens opgericht:

1894 Willen is Kunnen (spaarafdeling)

1895 Moed en hoop (zangvereniging)

1896 Vermaak na Arbeid (harmonie)

1897 De Heidebloem (toneelkring)

Onderlinge Zelfhulp (o.a. broodbakkerij, winkel)

Zelfonderricht. Hieruit volgde later de Vrije Technische Scholen Turnhout (V.T.S.T.)

1898 Zorgen voor Morgen (pensioenkas)

1904 Lenig en Gezwind (turnkring)

1907 De Hoop der Toekomst (jongenspatronaat)

Het voorbeeld van Turnhout werd snel gevolgd in de omliggende gemeenten. Om administratieve en financiële redenen werd er in 1904 het Verbond der Christelijke Vakverenigingen als koepelorganisatie opgericht met secretariaat in het lokaal van de Volksbond.

In oktober 1918 werd het 25-jarig bestaan van de katholieke Volksbond gevierd. Dit viel samen met het 25-jarig ere-voorzitterschap van Z.E. Heer Deken Adams. Tijdens de plechtige feestzitting werd deze een borstbeeld aangeboden. In een hoekje van de parking van het A.C.V. in de Korte Begijnenstraat te Turnhout werd ter zijner ere een herdenkingszuil opgericht met bovenaan de tekst *Rerum Novarum* en onderaan de naam van Deken Adams. *(foto op 4 september 2023 @Jan Aerts)*

Hij werd zeer geliefd omwille van zijn sterke sociale bewogenheid en daarvoor bevorderd tot Ridder in de Leopoldsorde en gedecoreerd met het ereteken van Eerste Klas der Mutualiteiten. Hij was ook lid van al de Broederschappen van de Sint-Pieterskerk te Turnhout.

In 1895 wordt hij zowel tot erevoorzitter van de Turnhoutse Werkmansgilde als van de Parochiale Boerengilde aangesteld. Sedert mei van dat jaar is hij ook bestuurder van de Spaar- en Leengilde Turnhout.

In 1906 werd Victor Adams benoemd tot bestuurder van de Zondagsche Congregatie van de Onbevleete Ontvangenis van Maria en van den H. Aloysius. Deze congregatie organiseerde godsdienstlessen voor behoeftige kinderen op zondag.

Verder was hij ook erevoorzitter van de Turnhoutse afdeling van het Davidsfonds en de Katholieke Volksboekery.

Dat onderwijs hem nauw aan het hart lag schreven we reeds. In 1893 wordt hij als bestuurder van de Tweede Afdeling vermeld bij de Katholieke Middagschool³ te Turnhout. Op 8 juni 1895 wordt hij bij Koninklijk Besluit aangesteld als beheerder van de Middelbare Staatsschool.

In 1899 zochten de Broeders van Liefde te Turnhout een nieuwe naam voor hun school. De naam en toewijding aan Sint-Victor werd gekozen omwille van de aanwezigheid van 3 gekende Turnhoutenaars in die periode: Victor Glenisson (1876-1952, geldschietster), Victor Van Hal (1852-1918, burgemeester) en Victor Adams (pastoor-deken).

Wanneer er in 1910 een kantschool wordt opgericht in de Klinkstraat te Turnhout is deken Adams opnieuw van de partij.

In 1926 werd in het Turnhouts stadscentrum een nieuw aangelegde straat naar Adams vernoemd en in de Korte Begijnenstraat bij het gebouw van het huidige ACW prijkt een monument dat te zijner ere ingehuldigd. Drie jaar voor de stichting van de Volksbond was Adams aangesteld als deken van het district Turnhout. En zo baant hij zich een weg in de geschiedenis en ons geheugen: Deken Adams. Het is ook die combinatie van titel en naam die in 1926 in Turnhout aan de straat wordt gegeven die de Herentalsstraat met de Korte Gasthuisstraat verbind.

Verbanning

Ondanks alle goede bedoelingen en veel inzet werd deken Adams echter niet altijd goed begrepen en zelfs vaak gedwarsboomd. Tijdens de eerste wereldoorlog steunde hij voluit kardinaal Mercier in zijn verzet tegen de Duitsers. Toch kwam hij kort na 1918 in een zwaar conflict met de kardinaal naar aanleiding van diens poging om de geestelijkheid absolute neutraliteit op te leggen in de strijd binnen de Katholieke Partij, tussen de Vlaamsgezinde strekking van Frans Van Cauwelaert (1880-1961) en zijn tegenstanders. Aanleiding waren de gemeenteraadsverkiezingen van 24 april 1921. Nauwelijks twee weken voor de bewuste dag verbood de Fransdolle kardinaal Désiré-Joseph Mercier (1851-1926) aan Adams dat hij, of één van zijn priesters, één van de twee plaatselijk katholieke lijsten zou steunen. Er waren immers klachten binnengekomen over de deken vanuit de conservatieve Franstalige burgerij. De acties en manipulaties van de conservatieven hadden echter een averechts resultaat. François du Four (1871-1945) zag zijn ambtstermijn als burgemeester verlengd, terwijl Alfons Van Hoeck, die uit de arbeidersbeweging kwam, eerste schepen werd en binnen de kortste keren de Turnhoutse gemeentepolitiek ging domineren. Voor deken Adams werd het nochtans het begin van het einde want de 65-jarige progressief gezinde priester, die door het episcopaat volledig in de steek werd gelaten, bood daarop 'om gezondheidsredenen' zijn ontslag aan. Een verbanning in de zuiverste zin van het woord volgde. Hij werd rustend pastoor benoemd te Ravels en zou er in juni 1924 overlijden.

Ravels

Pastoor Van Mechelen

Op 22 november 1900 benoemde deken Adams zijn onderpastoor Joannes Franciscus Van Mechelen (Pulle 09/03/1870 – Ravels 31/07/1936) tot pastoor van Ravels. Hierdoor kwam Ravels voorgoed onder de invloedssfeer van Victor Adams. De jeugdige Van Mechelen speelde zesendertig jaar lang een stuwende rol in de ontvoogding van de Ravelse bevolking. In 1901 werd de pensioengilde opgericht met als voorzitter pastoor Van Mechelen.

⁴ Christelijke instelling waar de geestelijkheid met een aantal heren en juffrouwen zich aan het onderwijs van de volksklasse wijden.

In april 1906 werd de Sint-Servatiusgilde, zijnde een vereniging van werklieden, opgericht. Daarna volgde op 22 maart 1908 de stichting van de "Kristelijke Vakvereniging".

Zoals we reeds zagen was de pastoor-deken ook de bezieler van de Turnhoutse kantschool. In navolging van zijn grote voorbeeld of misschien op verzoek van de pastoor-deken werd het jaar nadien ook in Ravels een kantschool gesticht. De Zusters van Huldenberg begonnen in 1911 met de kantschool nadat deze Zusters eerder in 1901 de meisjesschool hadden gesticht. Voor de geestelijkheid was het van belang dat deze meisjes niet naar de fabrieken gingen werken wegens "de ontucht en andere zaken..." en het sociale aspect om deze jongeren beter te begeleiden en beschermen, past wel bij deken Adams.

Christelijke Steenbewerkers

Als men weet dat in 1909 het Gewestelijk Verbond der Christene Steenbakkersgilden der Kempen werd opgericht, kan men stellen dat de arbeiders van Ravels bij de eerste gesyndiceerden waren. Het lidgeld bedroeg toen 10 centiemmen per week. Sooi Van Loon en Toon Paulussen, twee verdienstelijke syndicalisten waren gedurende jaren propagandisten van de centrale "Steen, cement, ceramiek en glas". Sooi Van Loon werd te Ravels geboren in 1888 en ging in 1901 reeds in de cementfabrieken werken. Hij werd in 1910 lid van de vakbeweging en maakte in 1912 de eerste staking van de streek mee. In 1921 werd Sooi gewestelijk propagandist van de centrale "Steen, cement, ceramiek en glas". Hij bleef deze functie waarnemen tot in 1941.

De start van de Kristelijke Vakvereniging, was zeer moeilijk. De sociale toestand van de mensen was somber en hopeloos. Het feit dat sommige jaren tot 40 % van de kinderen kort na hun geboorte stierven, was sprekend. Lage lonen, werkdagen van 12 en 14 uur, ongezonde en onveilige arbeidsvoorwaarden, vrouwen- en kinderarbeid maakten het leven van de arbeider grauw en troosteloos. Deze zwarte miserie gaf aanleiding tot sociaal verzet en stakingen. De gevolgen waren doorgaans tegenkanting, straffen en afdanking, wat armoede en hongersnood betekende in de arbeidersgezinnen. Er was moed voor nodig om lid te worden van een vakvereniging, want als de patroon het te weten kwam, bleven de gevolgen doorgaans niet uit. Wij vernoemen dan ook graag de voormannen van de vakvereniging in de vroegste periode, namelijk mijn grootvader die ik nooit heb gekend: Karel Aerts (1870-1945), maar ook Petrus Ludovicus Heylen (1882-1936), Antoon Paulussen (1887-1968), Franciscus Schoenmakers (1877-1964), Corneel Florent Simons (1904-1977), Karel Thielemans (1881-1968) en Franciscus Jacobus Van Loon (1888-1955). Sommigen onder hen moesten hun syndicale bedrijvigheid betalen met bittere armoede in hun gezin. Karel Thielemans ging er zelfs acht dagen voor in de gevangenis.

En stakingen in de kleinijverheid waren schering en inslag. In 1912 bij La Bonne Espérance (Turnhout), de winter van 1912-13 bij Van Bael & Wanty (Oud-Turnhout/Ravels). Het jaar nadien was het prijs bij De Congoster (Turnhout) en de Steenfabrieken van het Noorden te Ravels. De grote staking bij C.B.R. in januari 1925 heeft hij

niet meer kunnen meemaken. Als er in één steen- of pannenfabriek werd gestaakt werd er meestal in alle bedrijven langs de Vaart gestaakt. De stakingen konden soms lang duren en kenden niet altijd een positief resultaat voor de stakers. De patroons spraken af om het been stijf te houden en geen stakers van andere fabrieken aan te nemen. Na verloop van tijd moest men – letterlijk om den brode – terug aan het werk. Meestal was de reden om te staken een vraag naar loonsverhoging. Meerdere malen werden de werklieden reeds vervangen door andere krachten en stonden de stakers op straat. Het motto van deken Adams van “Samen Sterk” kon in tijden van stakingen en economische recessie niet altijd hard worden gemaakt; immers de patroons voelden zich ook samen sterk.

Op 14 mei 1906 werd het nieuwe orgel in de kerk van Sint-Adrianus te Ravels-Eel ingewijd door deken Victor Adams. Het orgel was een meesterwerk van Jos. Stevens uit Duffel en werd bespeeld door August Verrees (1884-1957), laureaat van het Lemmensinstituut te Mechelen (sedert 1968 in Leuven).

©Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius

De ziekte van den weleerwaarden Heer Deken Adams.

Uit Raevels komt ons het droevig bericht dat de Weleerwaarde Heer Deken Adams sedert eenige dagen erg lijdend is. Verleden Maandag werd in de Sint-Theobalduskapel, alhier, een mis opgedragen, om van God, door de bemiddeling der H. Maagd, die de lijder in zoo hooge mate vereerde, zijn genezing te bekomen. Dit misoffer werd door talrijke onzer ingezetenen bijgewoond, die kwamen bidden voor het herstel van den volksgeliefden Deken.

De toestand van den zieke boezemt eenige onrust in. Verleden Woensdag werd hij van de laatste HH. Sacramenten bediend.

Wij hopen dat het gevaar moge wijken, en dat de Eerwaarde Heer Deken Adams spoedig moge herstellen. En dit is wel de

De ziekte van de pastoor wordt met enige droefheid aangenomen. Een maand later zal hij overlijden.

Op 25 juli 1923 ontving hij als rustend pastoor-deken nog het bijzonder landbouwereteken te Ravels.

De Kempenaar, 4 mei 1924

2016: Grafmonument op het kerkhof te Ravels-Centrum
©Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius

Het grafmonument is ontmanteld en de gemeente wil een herinneringsplaat maken met een levensbeschrijving van de deken. Wij willen hopen dat dit gerealiseerd mag zijn tegen juni 2024, wanneer hij op 2 juni 2024 honderd jaar geleden is overleden.

Deken Adams kreeg ook in Ravels een straat die zijn naam draagt toegewezen. Zij vormt de verbinding tussen de Meiboomlaan en het Gilseinde. De straatnaam “Deken Adamsstraat” werd in 1969 toegekend als verlengde van de Kloosterstraat. Voordien noemde het Haagjesweg. Er staan al huizen in de Deken Adamstraat van omstreeks 1965. Daarvoor spraken de mensen in Ravels van “De Wijk”.

Begin Deken Adamsstraat te Ravels vanuit de
Meiboomlaan op 22/08/2023 ©Jan Aerts

Bronnen

De geschiedenis van de arbeidersbeweging in het arrondissement Turnhout vóór 1900, S.H. Scholl, 1950

De geschiedenis van de arbeidersbeweging in het arrondissement Turnhout deel II van 1900 tot 1918, S.H. Scholl, 1951

Het A.C.W., Henri Van Tigchelt, Ravels in Lief en Leed, H.K. Nicolaus Poppelius, 1980

100 jaar Nijverheidsonderwijs 1897-1997, diverse auteurs, Vrije Technische Scholen van Turnhout, 1997

Daens en het daensistische gedachtegoed, Frans Van Campenhout, 2006

800 jaar Turnhout een stadsgeschiedenis, Sam van Clemen, 2012

Ravels, Een Kempisch dorp in woord en beeld, H.K. Nicolaus Poppelius, 2020

Het Bezemklokje nr. 49 van maart 2021

Gemeentearchief Ravels

Archief De Kempenaar

Foto's Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius

Ward Van Houdt, intergemeentelijk archivaris

Archief Jan Aerts

Wikipedia

Met dank aan Luc Andries, Bert Hendrickx, Paul Malfait

De Postgeschiedenis van Ravels, deel 2

Mon Römer, 2006

Dit is het tweede deel van het artikel dat onze kring bereikte na 18 jaar door het toedoen van ons gewaardeerd lid Jan Cnaeps. De auteur heeft zich hier gewaagd aan een heemkundig onderwerp waar weinig over bekend is, alhoewel we dagelijks genieten van postbedeling. Daarom zal u in dit artikel enkele vragen om meer informatie vinden. Wat u als lezer best kan onthouden is dat de postzegel zijn intrede in Engeland deed in de 19de eeuw. In het vorige tijdschrift nr. 111 kon u vaststellen hoe een en ander toen georganiseerd werd. Hoe gaat het verder na 1835?

2) De landelijke postdienst 1835-1910

In 1830 werd het koninkrijk België gesticht en werd de Post gereorganiseerd. In de provincie Antwerpen waren er slechts 4 grote postkantoren (de Ontvangkantoren Antwerpen, Mechelen, Lier en Turnhout) en 1 klein *Distributiekantoor Contich*. De overige gemeenten werden bediend door de kantonboden.

De nieuwe regering wilde het systeem van de kantonboden grondig reorganiseren door de invoering van de **landelijke postdienst**. Meerdere malen werden tussen 1830 en 1835 door het Ministerie aan de provinciegouverneur inlichtingen gevraagd ter voorbereiding van de invoering van de nieuwe postdienst. Dit heeft ons een schat aan informatie gegeven van de toestand op postgebied in onze streken.

Briefdrager uit de 19de eeuw (James Thiriar)

Wat onmiddellijk opvalt, is dat vele kantonboden die in 1811 reeds in dienst waren, nog in functie waren in 1835 of opgevolgd waren door bijvoorbeeld een zoon. Het arrondissement telde nog steeds 6 “messagers”, met slechts één nieuweling, de Koninck Jean. Vos J.B. was vervangen door Vos François.

Merkwaardig is ook dat er in 1811 voor de ganse provincie 14 kantonboden waren en dat er in 1835, omzeggens 25 jaar later, nog steeds 14 boden waren. Opmerkelijk is ook dat hun jaarsalaris 600 BEF bedroeg in 1801. In 1811 schommelde het loon tussen 400 BEF en 600 BEF en in 1835 was het nog steeds hetzelfde loon. Conclusie: ofwel was er geen inflatie of het beroep werd ondergewaardeerd.

1835

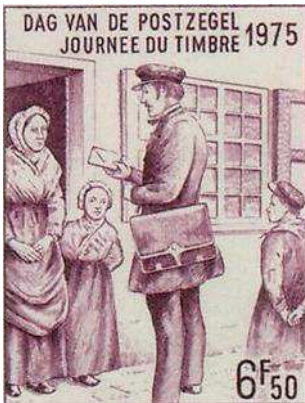
In zijn vraag om inlichtingen van 13 mei 1835 verzocht de minister de namen op te geven van de kantonboden die “waardig” waren om als postbode benoemd te worden in de nieuwe organisatie van de landelijke postdienst. In hun verslagen stellen alle arrondissementscommissarissen dat deze boden allemaal in aanmerking komen omdat ze hun werk correct doen, te vertrouwen zijn en omdat, zo zegt de commissaris van Antwerpen, men eigenlijk hun werk niet kan afnemen dat sinds zoveel jaren hun enigste bron van inkomsten is.

In het vorige hoofdstuk waar de trajecten van de kantonboden in het arrondissement Turnhout aan bod kwamen, blijkt dat in 1836 de ronde van de kantonbode, die in Ravels-Weelde en Poppel kwam, ernstig was ingekort tot: Turnhout--Ravels--Weelde--Poppel--Baarle-Hertog—Turnhout (ongeveer 44 km).

De arrondissementscommissaris was blijkbaar zeer teverden over zijn kantonboden want hij was van oordeel dat er aan deze dienst niets behoefde gewijzigd te worden. Uit zijn verslag kennen we details over de verschillende bestelronden. Zo komen we te weten dat een kantonbode elke zondag en woensdag om 6 uur 's morgens de

gemeenten Ravels, Weelde, Poppel en Baarle-Hertog bediende. Het is niet verwonderlijk dat ze zo vroeg moesten vertrekken als men weet welke afstand ze moesten afleggen.

Het principe van de oprichting van de landelijke postdienst werd vastgelegd in artikel 13 van de wet van 29 december 1835: *“De oprichting van een regelmatige postdienst voor alle gemeenten van het Koninkrijk zal geleidelijk en zo vlug mogelijk gebeuren volgens de behoeften van de lokaliteiten”.*

De bevolking werd ervan op de hoogte gebracht door volgende mededeling in het Belgisch Staatsblad van 1 september 1836: *“Het publiek wordt ervan op de hoogte gebracht dat de landelijke postdienst in werking zal treden vanaf 1 september in de provincie Brabant, en dat vanaf deze datum de briefwisseling zal gelicht worden uit de brievenbussen, welke in elke gemeente geplaatst werden, en ten huize zal besteld worden, alle dagen, in alle arrondissementen van de postkantoren in deze provincie.”*

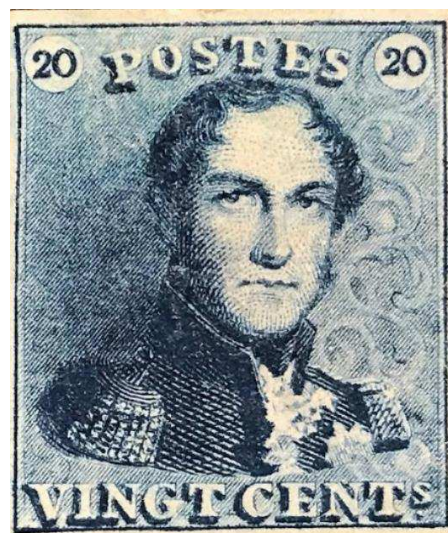
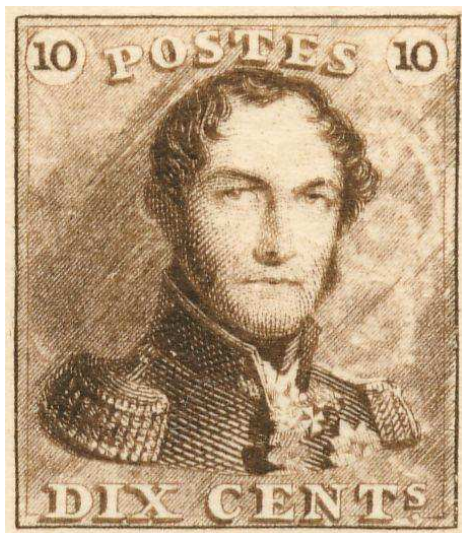
1840, postbode (James Thiriar)

In de provincie Antwerpen zou de landelijke postdienst in werking treden vanaf einde september 1836.

Op 20 augustus 1836 verscheen het reglement over de oprichting van de landelijke postdienst in België dat in totaal 56 artikelen bevat. Ik vat de voornaamste hieronder samen:

a) Algemene bepalingen

De posterijen zullen de briefwisseling ten huize bestellen en ophalen in alle gemeenten van het land. Daarom wordt in elke gemeente waar er geen postkantoor is een brievenbus geïnstalleerd op een plaats aangeduid door het gemeentebestuur in samenspraak met de postmeesters.

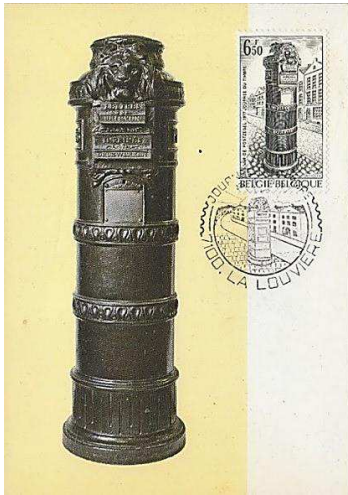

Eerste Belgische postzegels (type Epauletten) ter waarde van 10 centiemmen uitgegeven op 1 juli 1849, tevens was er toen ook een zegel ter waarde van 20 centiemmen (bron:

https://nl.wikipedia.org/wiki/Belgische_postzegels)

Wanneer de bussen in 1847 vernieuwd werden, schrijven de onderrichtingen voor dat de nieuwe brievenbussen uitsluitend aan de gemeentehuizen mochten geplaatst worden. Indien er geen gebouw

voorhanden is dat eigendom is van de gemeente valt de keuze op de kerkgebouwen. Elke andere plaats is verboden, behalve indien het in het belang is van de dienst of in geval van overmacht.

brievenbus ca. 1850 in gietijzer (Bpost)

Op postaal gebied wordt België ingedeeld in postarrondissementen en postkantons. Elk postarrondissement krijgt een *ontvangkantoor* en elk postkanton een *distributiekantoor*. Aan elk ontvang- of distributiekantoor zijn een aantal postbodenverbonden die de landelijke gemeenten bedienen. Deze landelijke postboden hebben een vaste bestelronde waarvan de reisweg noch de volgorde mogen veranderen zonder voorafgaandelijke toestemming.

b) De posttarieven

Bovenop de normale posttarieven betaalde men voor brieven van en naar een landelijke gemeente, d.w.z. gemeenten zonder postkantoor, 10 centiem extra port de zgn. "*décime rural*" of landelijke déciem. Als de gemeente van afzender en bestemming in hetzelfde postarrondissement lagen, was het port voor een gewone brief van minder dan 10 gram slechts 20 centiemen en was het extra-port van 10 centiemen niet verschuldigd.

Voor brieven waarvan afzender en bestemming in dezelfde gemeente gevestigd waren was er een verlaagd tarief van 10 centiemen.

c) De postmerken

In elke brievenbus bevond zich een stempeltje dat met een kettinkje was vastgemaakt. Het stempeltje vertoonde meestal één letter in een cirkeltje. De landelijke postbode moest op elk brief die uit de brievenbus gelicht werd een afdruk van dit stempeltje aanbrengen. Hetzelfde stempeltje moest hij op zijn reisblad aanbrengen om te bewijzen dat hij alle bussen op zijn ronde gelicht had, ook als er geen brieven in de bus zaten.

d) De briefuitreiking

De landelijke postboden moesten de brieven ten huize bestellen wat toen een grote nieuwigheid was. Het was hen verboden andere boodschappen onderweg aan te nemen. Ze mochten evenmin andere brieven bestellen dan deze die hen op het postkantoor werden meegegeven. Alleen mochten ze brieven die hen onderweg overhandigd werden of die ze uit een brievenbus hadden gelicht, en die in dezelfde ronde moesten besteld worden, aan de bestemming overhandigen.

In 1836 werden in België in het totaal in 2577 landelijke gemeenten dergelijke brievenbussen geplaatst. In 1847 werden ze vervangen door een nieuw model. De oude modellen werden ingezameld en 500 stuks ervan werden in 1849 teruggeplaatst in "*gehuchten en secties van landelijke gemeenten die minstens 20 minuten van de hoofdbrievenbus verwijderd zijn en die gemiddeld twee brieven per dag ontvangen*". In die periode was 2 brieven per dag dus belangrijk genoeg om een brievenbus te plaatsen.

Belgische brievenbus gebruikt tussen de tweede helft van de 19de eeuw tot het Interbellum (1919-1940)(bron: <https://beeldbank.onroerenderfgoed.be/images/264869>)

Volgens een circulaire van 1832 mocht elke bestelronde maximaal 5 mijl bedragen, hetzij 25 km. Maar de minister moest in januari 1837 reeds toegeven dat het maximum op 6 mijl of 30 km was gebracht. In de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd dit maximum sterk in twijfel getrokken en sprak men van 8 tot 10 mijl (40 tot 60 km). Dit bleek juist te zijn. In de provincie Antwerpen spande het arrondissement Turnhout de kroon met vier bestelronden van meer dan 40 km.

Een staat van 1 maart 1836 geeft alle bestelronden in de provincie Antwerpen met de af te leggen afstand. Dezelfde staat geeft eveneens het aantal inwoners van de betrokken gemeente in 1836. Voor bestelronde 13 vinden we de volgende gegevens:

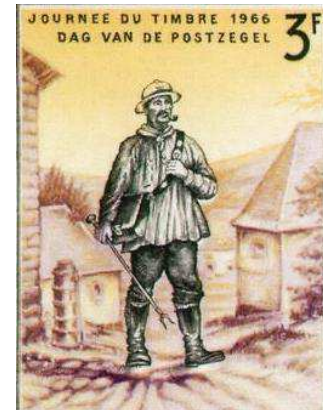
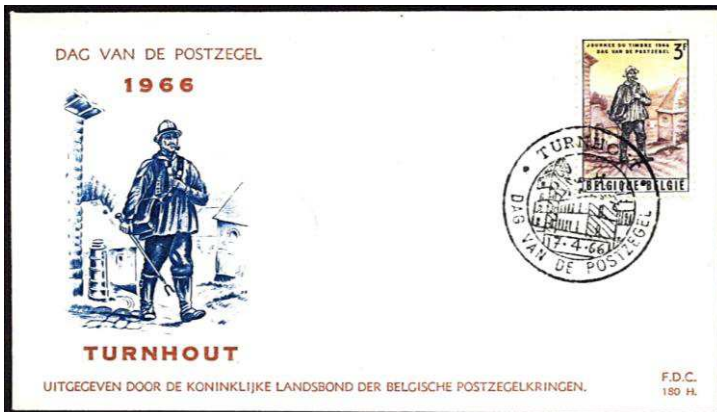
	<i>Aantal inwoners</i>	<i>Tussenafstanden</i>
<i>Raevels</i>	<i>702</i>	<i>7500 m</i>
<i>Weelde</i>	<i>1120</i>	<i>5500 m</i>
<i>Poppel</i>	<i>850</i>	<i>4500 m</i>
<i>Baerle-Hertog</i>	<i>850</i>	<i>8800 m</i>
<i>Retour</i>		<i>15000 m</i>
<i>Totaal</i>		<i>41300 m</i>

1850

In 1850, veertien jaar na het starten van de landelijke postdienst, werd deze grondig hervormd met als doel:

- De overbrenging van de brieven, vanuit of met bestemming van gemeenten zonder postkantoor, te versnellen.
- De reisweg van de overbelaste postboden in te korten, zodat deze meer in overeenstemming zou zijn met de fysieke capaciteiten van de voetboeden.

Om deze doelstellingen te verwezenlijken werd enerzijds het aantal bestelronden en landelijke postboden op 870 gebracht. Dit is meer dan het dubbele van 1836. Verder werden in 1470 gemeenten i.p.v. 360 gemeenten een tweede buslichting ingevoerd zodat het publiek dezelfde dag nog brieven kon beantwoorden.

Ter gelegenheid van de Dag van de Postzegel werd op 17 april 1966 een zegel uitgebracht met een tekening van een landelijke postbode omstreeks 1852 (bron: aquarel van James Thiriar, 1889-1965)

De landelijke besteller werd aangeworven onder de kandidaten die de leeftijd van 21 tot 36 jaar hadden bereikt, van goed gedrag waren en die konden lezen, schrijven en rekenen. Na zijn benoeming moest hij bij het decreet van 20 juli 1831 van het Nationaal Congres de voorgeschreven eed afleggen.

De landelijke besteller moest tijdens zijn dienst het volgende reglementair uniform dragen dat bepaald werd in het Koninklijk Besluit van 8 maart 1833.

Art. 1 : *De Postmeesters en de Postiljons die afhangen van het Bestuur der Posterijen, zijn verplicht om gewoonlijk een uniform te dragen bij het uitoefenen van hun functies.*

Art. 2 : *Voor elk van deze beambten is dit uniform bepaald zoals volgt.*

1855, postbode (James Thiriar)

Voor de Postmeester een koningsblauw laken pak, voraan dichtgeknoopt met negen knopen, rechte uitgesneden kraag, geknoopte oplegels onder twee kleine knoopjes, met dezelfde omslagen, zakken in de plooiën. Hun kraag moet voorzien zijn van borduurwerk in de vorm van een arabesk, verstrengeld met horentjes en afgerond door een recht boordje van vier millimeter breed. Al dit borduurwerk moet in goud zijn. De knopen in verguld metaal, met de Belgische leeuw en de woorden 'Bestuur der Posterijen' eronder. Een witte broek of pantalon met gouden bies van dertig millimeter. Laarzen naargelang het uniform, met vergulde sporen. Een hoge hoed, met gouden bandje en kwastjes met kleine franjes. Als wapen het zwaard met handvat, gevest en versiersels in verguld metaal, stalen of zwarte schede, naargelang het uniform, degenkwast zoals de kwastjes van de hoed.

Voor de postiljons een vest in koningsblauw laken, sluiting vooraan met negen knopen, rechte uitgesneden kraag, oplegels, omslagen en galon in rood laken. Gele metalen knopen, zoals bij de koeriers. Een schild in gouden boordsel tussen de knopen in de taille en een gouden boordsel van twintig millimeter rond de kraag. Gele lederen broek of pantalon, hoge of halfhoge laarzen. Een schild met de Belgische leeuw, met aanduiding van de naam

van de afspanning en het nummer van de postiljon in geel metaal, gedragen aan de linkerarm op een strook blauw laken, rode gallon, breedte van de strook: 78 millimeter.

Na twintig jaar dienst mogen de postiljons een tweede boordseel op hun kraag dragen en na dertig jaar nog een op de oplegseels.

Art. 3: *De koeriers zullen wapens dragen, zowel voor hun persoonlijke verdediging als ter beveiliging van de tijdingen die hun zijn toevertrouwd.*

Art. 4: *De kledingstukken en uitrusting die door dit besluit verplicht zijn, moeten worden vervaardigd en onderhouden op kosten van de beambten die ze moeten gebruiken.*

Samengevat:

- effen blauwe jas
- voorgeschreven knopen
- ijzergrauwe broek
- hoed van gevernist vilt of pet van koningsblauw laken met bies van rood laken (strohoed in de zomer)
- korte mantel van niet gevoerd militair laken
- zwarte das

Hij moest gewapend zijn, zowel voor zijn eigen verdediging als voor de veiligheid van de hem toevertrouwde post. In 1852 werd de sabel vervangen door een vork met twee tanden.

De landelijke besteller droeg de brieven in een zwart lederen tas, gehecht aan een brede draagband met langs de voorzijde een koperen plaat waarop de Belgische leeuw en het woord “Facteur” waren aangebracht.

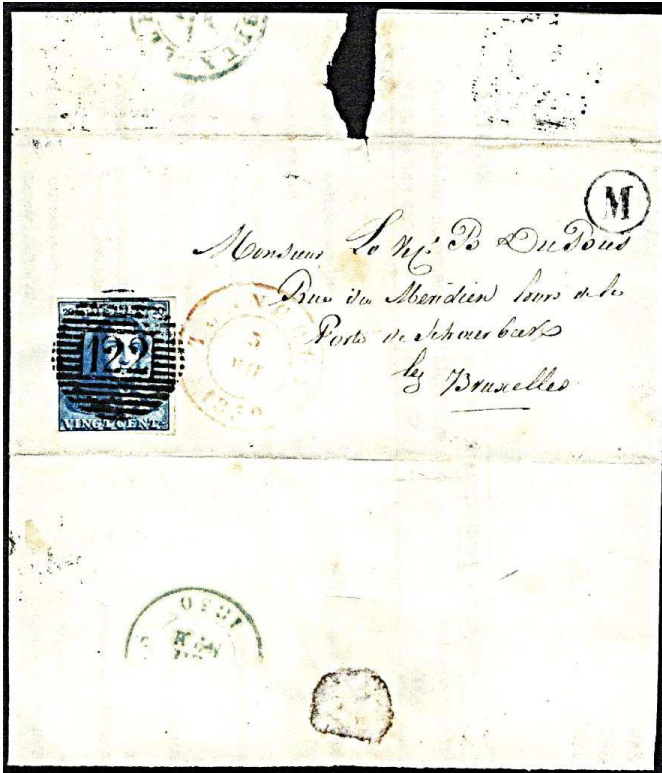
Als eindjaar van een landelijke postdienst kunnen we best 1895 nemen. Het dienstorder nr. 37 van 13 december 1895 schaft het plaatsen van de postbusletters op de poststukken af, uitgezonderd voor stukken die tijdens hun ronde uit de bussen werden gelicht en moesten besteld worden in een andere gemeente van hun ronde.

De eerste in grote oplage gedrukte prentkaarten van stads- en dorpsgezichten dateren van het einde van de 19de eeuw. Zou u uw kaarten van het centrum van onze drie deelgemeenten van rond de eeuwwisseling zeer goed kunnen nakijken of er een brievenbus van de landelijke postdienst op staat. Zo zouden we een juiste plaats kunnen vinden waar de brievenbus in het dorp stond.

Zoals reeds gezegd moest de landelijke postbode elke brief die hij in een brievenbus vond afstempelen met een letterstempeltje. Er zijn nooit instructies teruggevonden over welke gemeente overeenkwam met welk stempeltje. Marcofielen hebben dit zeer langzaam en nauwkeurig kunnen reconstrueren aan de hand van teruggevonden brieven en briefkaarten.

We moeten echter vaststellen dat op de buitenkant van brieven in die periode geen afzender voorkwam. Brieven bestonden uit losse bladen die geplooid werden en daarna verzegeld of in elkaar gevouwen. Meestal werd het adres op een leeg blad geschreven dat samen met de werkelijke brief geplooid en verzonden werd. Als dan alleen het buitenste blad bewaard is gebleven dan is het onmogelijk om te weten te komen vanuit welke landelijke gemeente de brief verstuurd werd. Er zijn dan alleen stempels op te zien van de Ontvangerij waarvan de gemeente afhing en van het letterstempeltje.

Een voorbeeld: onderstaande brief is verzonden naar Schaarbeek bij Brussel. Hij bevat een rode vertrekstempel waarin we kunnen lezen “TURNHOUT 3 MAI 1850”. Bij aankomst in Brussel werd hij nogmaals afgestempeld met

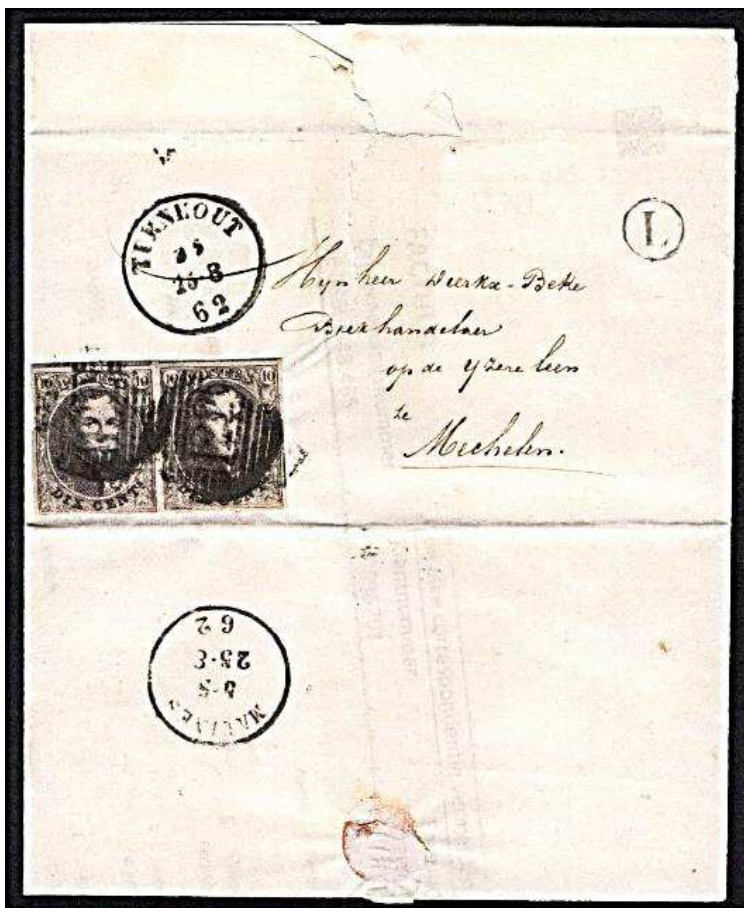

“BRUXELLES 4 MAI 1850”. De postzegel bevat een lijnenstempel met het nummer 122. Dit was het nummer van Turnhout. Deze lijnenstempels met nummer werden ingevoerd op 1 juli 1849. Verder staat er een postbusstempel **M** in een cirkel. De brief is leeg zodat we de naam en het adres van de afzender niet kennen. Uit andere brieven, met inhoud, weten we dat **M** het postbusstempeltje van **Weelde** was.

De postbusstempeltjes van **RAVELS** en **POPPEL** waren tot voor kort niet bekend. Hier volgt het verhaal van de zoektocht naar deze twee stempeltjes.

Wat we zeker weten is dat **Baarle-Hertog** het postbusstempeltje **O** had en **Weelde** het stempeltje **M**. We weten ook dat de postbusletters in alfabetische volgorde aan de gemeenten werden toegekend. Logischerwijze zou **Ravels** dan **L** gehad hebben en **POPPEL** de letter **N**. Zijn deze veronderstellingen wel juist?

Onderstaande brief werd op 25 augustus 1862 verzonden van Turnhout naar een boekhandelaar in Mechelen waar hij nog dezelfde dag aankwam:

De binnenzijde van het briefblad bevat de volgende tekst:

'Poppel 25 Aug. 62

Mijnheer,

Daer ik op heden dan Katechismus van Volherding die ik gepasseerden donderdag bi uE. Gekocht heb, en die uE. Mij beloofd heeft aenstonds op mijn adres naar Poppel te zullen opsturen, nog niet ontvangen heb, neem ik de vrijheid uE. te verzoeken van voor deszelfs verzending te zorgen, opdat die boeken mij in orde geworden.

Ik heb de eer mij met achting te noemen

Uw ootm. Dienaar

AJ Klaasen, onderpastoor'

Bij deze brief stellen we het volgende vast:

- De brief werd op 25 augustus 1862 geschreven door de onderpastoor van Poppel
- De brief werd door de landelijke postbode naar Turnhout gebracht omdat deze een postbusletterstempel heeft.
- Nog dezelfde dag werd de brief afgestempeld te Turnhout om 3 uur in de namiddag (3-S).
- Op dezelfde dag werd deze brief reed afgestempeld te Mechelen om 5 uur in de namiddag (5-S). Fergelijke reissnelheden zijn bij de huidige postdiensten niet meer denkbaar ondanks de verschillende posttarieven zoals PRIOR e.a.
- De brief bevat de letter **L** terwijl dit volgens de logica de letter **N** zou moeten zijn?

De verklaring voor het gebruik van deze postbusletterstempels vinden we in de Circulaire nr. 654 van 27 juni 1850, waaruit blijkt dat Ravels/Weelde/Poppel/Baarle-Hertog door twee boden werden bediend.

LIMITES EXTÉRIEURES pour la sortie et la rentrée des facteurs ruraux.		DÉSIGNATION DES CANTONS.	Observations.
SORTIE.	ENTRÉE.		
		2 ^e tournée. Eyckeliet (Aam.). Hingem. Bornhem. Weert.	
		3 ^e tournée. 2 ^e Distribution à Bornhem. Id. à Hingem.	
		ARRONDISSEMENT RURAL DE LA PERCEPTION DES POSTES DE TURNHOUT.	
		1 ^{re} tournée.	
6 mat.	3 soir.	Ravels. Weelde. Poppel.	Séjour d'une heure à Poppel et 3 ^e levée de boîte dans les trois communes.
Id.	2 soir.	Aerendonck.	Séjour d'une heure et 2 ^e levée de boîte dans cette commune.
Id.	Id.	Vosselaer. Beerse. Gierle.	Séjour d'une heure et 2 ^e levée de boîte à Gierle.
Id.	Id.	Merplas.	Séjour d'une heure à Merplas et 3 ^e levée de boîte dans cette commune ainsi qu'à Beerse et à Vosselaer.
		5 ^e tournée. Bar-le-Duc.	Le facteur résidera à Weelde où il recevra le matin les correspondances à distri- buer du facteur de la 1 ^{re} tournée au- quel il remettra l'après-dîner celles re- cueillies.
6 mat.	13 soir.	Rethy.	Séjour d'une heure et 2 ^e levée de boîte dans cette commune.

Dienstronde 1: Ravels/Weelde/Poppel met een rust van één uur te Poppel en de 2de lichting van de bus in de 3 gemeenten. Vertrek om 6 uur in de morgen met aankomst om 3 uur 's namiddags.

Dienstronde 5: Baarle-Hertog, de brievenbesteller verblijft te Weelde, waar hij 's morgens de briefwisseling in ontvangst neemt van de landelijke besteller van de 1ste ronde aan wie hij 's namiddags de te verzenden brieven overhandigt.

In de praktijk zien we het volgende:

Besteller A: Bediende Ravels en Poppel. Hij overhandigde onderweg de brieven voor **Weelde** en Baarle-Hertog aan besteller B.

Besteller B: Verbleef te **Weelde** en ontving brieven van besteller A. Hij bestelde deze te **Weelde** en Baarle-Hertog en lichtte hier ook de bussen. Deze brieven bezorgde hij aan besteller A in **Weelde**.

Aan de hand van de bepalingen van deze circulaire kunnen we dus de behandeling van de brief verklaren:

De onderpastoor van **Poppel** heeft zijn brief waarschijnlijk aan besteller A in **Poppel** overhandigd nadat deze de postbus reeds gelicht had. Dit was volgens de voorschriften toegelaten. In dit geval moest de besteller A de

postbusstempel aanbrengen van de eerstvolgende postbus op zijn ronde. Dit was niet **Weelde** omdat die gelicht werd door besteller B. De eerstvolgende postbus was dus te **Ravels** waar hij, zoals het hoorde, het stempeltje L op de brief sloeg.

We mogen dus met een zeer grote waarschijnlijkheid stellen dat **Ravels** het postbusstempeltje **L** heeft gehad en **Poppel** het stempeltje **N**.

1916, *Postbode van de veldpost* (James Thiriar)

Bronnen:

- Raymond Peeters-Postgeschiedenis van Turnhout-Tijdschrift der Belgische Posterijen nr. 3-1957
- Marcel Van de Mullen-Barensweën en geboorte van de Landelijke Postdienst in de Prov. Antwerpen-Maandblad van de V.B.P.-Studiekring – nr.200 – oktober 1990
- Mon Römer – De landelijke postdienst van het postkantoor Turnhout: postbusletter L -Maandblad van de KVBP – Studiekring – nr. 356 – maart 2006

3) DE POSTGESCHIEDENIS VAN RAVELS

A) **Weelde 22-10-1907 tot 01-01-1977**

WEELDE: Geopend als **Overdraagkantoor** op 22 oktober 1907
Gesloten in september 1914
Heropende als **Overdraagkantoor** na de bevrijding in 1918
Werd **Onderontvangerij** op 22 april 1930
Werd **Ontvangerij van de derde klasse** op 26 juni 1967

WEELDE 1: Nieuwe benaming van WEELDE op 1 november 1972
Werd **Ontvangerij van de tweede klasse** op 1 januari 1974

WEELDE 2: Geopend op 1 november 1972 als **Gemotoriseerde Bestellershalte**

Bron: Albert Degreef – Dictionnaire des Bureaux de Poste de Belgique de 1830 à 1983 – R-Editions – 1984

B) Poppel 24-05-1910 tot 01-01-1977

Poppel: Geopend als **Overdraagkantoor** op 24 mei 1910
Gesloten in september 1914
Heropende als **Overdraagkantoor** na de bevrijding in 1918
Werd **Onderontvangerij** op 13 januari 1947

Bron: Albert Degreef – Dictionnaire des Bureaux de Poste de Belgique de 1830 à 1983 – R-Editions – 1984

C) Ravels 07-12-1911 tot 01-01-1977

RAEVELS: Geopend als **Overdraagkantoor** op 7 december 1911
Gesloten in augustus 1914
Heropende als **Overdraagkantoor** na de bevrijding in 1918
Werd tijdelijk gesloten op 16 juni 1924 waarschijnlijk tengevolge van de sociale onrust en staking in de cementfabriek
Heropende als **Overdraagkantoor** op 7 september 1925
Werd **Onderontvangerij** op 25 juli 1930

RAVELS: Nieuw naam in 1938 op Algemeen Bevel nr. 435 van 16 december 1937

RAVELS 1: *Ontvangerij van de vierde klasse* op 1 november 1972

Ontvangerij van de derde klasse op 1 januari 1974

RAVELS 2: Opende als *Gewone Bestellershalte* op 1 november 1972 en werd gesloten op
1/12/1981

Bron: Albert Degreef – *Dictionnaire des Bureaux de Poste de Belgique de 1830 à 1983* – R-Editions – 1984

Enkele begrippen:

- 1) *Overdraagkantoor*: plaats waar de postboden de brieven konden doorgeven naar een andere postbode met een andere ronde. Meestal waren die kantoren in een privé-woning. Er konden ook postzegels aangeschaft worden.
- 2) *Onderontvangerij*: hier werd het hele dienstengamma aangeboden zoals: geadresseerde zendingen, postabonnementen, dag – en weekbladen, tijdschriften, reclamemonsters, drukwerken en ongeadresseerde zendingen, bericht van adresveranderingen, briefkaarten, internationale coupons-antwoord, postzegels, postzegelboekjes, voorgefrankeerde omslagen, aangetekende zendingen, afleveren van volmachten, verzekering van zendingen met aangegeven waarde, producten en diensten van de financiële post en tenslotte partnerproducten.
- 3) *Ontvangerij van tweede klasse*: zijn erbij gekomen bij het invoeren van de Financiële Dienst der Postcheques in 1913 en sedert 1870 begonnen de postkantoren spaargeld in te zamelen met de bekende spaarboekjes van de ASLK (Algemene Spaar- en Lijfrentekas).
- 4) Ontvangerij van derde klasse
- 5) Ontvangerij van vierde klasse
- 6) Gemotoriseerde bestellershalte
- 7) Gewone Bestellershalte
- 8) Postontvanger of postmeester of directeur van een postkantoor

Oproep

Van Weelde, Poppel en Ravels heeft Mon Römer deze gegevens van de postgeschiedenis van onze fusiegemeente gevonden. Daarom zouden we jullie willen vragen: mochten jullie nog postkaarten met duidelijke stempels op de postzegels hebben, dan zouden we die graag eens zien en becommentariëren. Dit geldt ook voor andere documenten of brieven.

In Weelde was er een spoorwegstation waar goederen ter verzending werden aangeboden. Voor deze verzendingen moest betaald worden en het bewijs van betaling waren spoorwegzegels op documenten die afgestempeld werden met speciale stempels. Wie bezit dergelijke documenten, zegels of stempels?

Zijn er mensen die nog de namen kennen van de postmeesters en postboden?

Sedert geruime tijd kunnen personen en firma's die grote hoeveelheden post verzenden, gebruik maken van frankeermachines. Aan de hand van verzonden omslagen kunnen we vaststellen wie die soort machines gebruikt heeft.

Interview met Pastoor Herman Janssen

“Ik heb alle redenen om dankbaar te zijn”

Harry Vrijzen en Cis Vissers

Waar ben je geboren, waar liggen je roots?

Ik ben geboren op 11 augustus 1936 in Nederweert als jongste van een gezin met 6 kinderen waarvan 1 op zeer jonge leeftijd is overleden. Als jongste ben ik zo opgegroeid met 2 broers en 2 zussen.

Nederweert ligt in de Nederlandse provincie Limburg op een uurtje rijden van Poppel.

Het ligt op ongeveer 15 km van de Belgische grens, dichtbij Weert.

We woonden op het adres Strateris 2B, niet ver van de kerk. Nederweert was toen veel landelijker. Ondertussen is er veel bijgebouwd zodat de omgeving van ons ouderlijk huis bijna onherkenbaar is.

Hoe zag het gezin eruit en wat deden je ouders?

Zoals gezegd ben ik de jongste van 6 kinderen. Mijn oudste broer is geboren in 1930, in 1931 volgde mijn oudste zus, in 1932 mijn tweede zus, in 1933 mijn broer Mathieu die vroeg overleed, in 1934 mijn tweede broer die ook de naam Mathieu kreeg en tenslotte in 1936 ikzelf. Ondertussen zijn al mijn broers en zussen overleden zodat ik samen met een schoonzus als enige van de familie ben overgebleven.

De vader van mijn vader werkte in de tuinen. Hij is vroeg overleden. Ik heb hem niet gekend.

De vader van mijn moeder was zaakvoerder van de plaatselijke Boerenbond. Zijn zoon (oom van de pastoor) heeft later de zaak voortgezet.

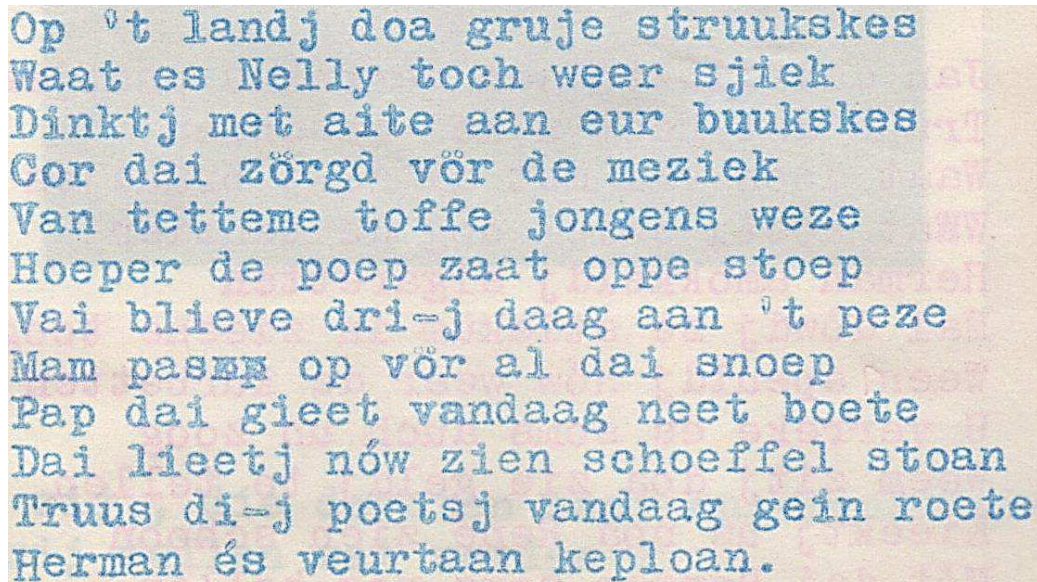
Mijn vader is samen met zijn broer, mijn peetoom, een boomkwekerij gestart. Vader werkte op het veld en in de verkoop. Moeder hield zich bezig met het ontvangen van de relaties en de gasten. Geen van de broers of zussen heeft het bedrijf mee verder gezet. Het zijn de kinderen van mijn peetoom die het bedrijf ontwikkeld hebben tot een internationaal gerenommeerde boomkwekerij die over de ganse wereld exporteert.

De familie Janssen-Koppen met vooraan in het midden vader “Sjeng”(Jan) en moeder Cato Koppen. Achteraan VLNR schoonbroer René, broer Cor, schoonzus Wies, Herman, broer Thieu. Vooraan zus Truus, schoonzus Nelly, zus Antoinette en schoonbroer Jan. Alleen Nelly en de pastoor leven nog.

Spreek je nog steeds het Nederweerts dialect?

Ik spreek nog altijd vlot het dialect. De hedendaagse jeugd kent het niet meer. Als ik bij de familie ben dan converseren de ouderen in het dialect, terwijl de jongeren het bij beschaafd Nederlands houden.

In Nederweert was ik gekend als “Herman van Sjeng (Johannes) van Corneliske”.

Op 't landj doa gruje struukskes
Waat es Nelly toch weer sjiek
Dinktj met aite aan eur buukskes
Cor dai zörgd vör de meziek
Van tetteme toffe jongens weze
Hoeper de poep zaat oppe stoep
Vai blieve dri-j daag aan 't peze
Mam pasmp op vör al dai snoep
Pap dai gleet vandaag neet boete
Dai lieetj nów zien schoeffel stoan
Truus di-j poetsj vandaag gein roete
Herman és veurtaan keploan.

Om een voorbeeld te geven van dat Nederweerts dialect, een strofe uit het lied dat is opgemaakt bij de priesterwijding van Herman

Hoe was je lagere schooltijd? Heb je een mooie jeugd gehad?

Ik heb in mijn jeugd altijd een zeer warme thuis gehad. Ik ben van 1936 en tijdens een groot deel van mijn lagere schooltijd was het oorlog. Toen ging men weinig naar school.

De oorlog heeft een zeer grote indruk op mij nagelaten. Gedurende de oorlog woonden we een hele periode met 3 gezinnen bij ons thuis. Dat waren in totaal 25 personen, waaronder een oom met zijn vrouw en 9 kinderen. Mijn moeder heeft voor iedereen zo goed mogelijk gezorgd.

Op het einde van de oorlog heeft een dramatische gebeurtenis mij erg aangegrepen. Op 1 november 1944 beschoten de Duitsers de toren van Nederweert. Mijn tante, die heel de oorlog uiterst voorzichtig was geweest, bracht wat aardappelschillen naar de mesthoop. Op dat moment viel er een granaat op het erf en mijn tante werd getroffen. Mijn oom en de 9 kinderen verloren hierbij hun moeder.

Ondanks alle miserie bewaar ik toch nog goede herinneringen aan mijn jonge jeugd. Ik heb veel vrienden overgehouden. Gezien onze leeftijd zijn de meesten daarvan ondertussen overleden.

Je bent dan naar de middelbare school gegaan? Hoe is dat verlopen?

Ik heb mijn middelbare studies gedaan op het college in Weert. Internaat was daar niet verplicht. Ik ging elke dag van thuis uit naar school. Studeren was niet direct mijn grootste liefhebberij maar het hoorde erbij. Mijn middelbare schooltijd is vrij vlot verlopen.

Ook tijdens mijn middelbare studies heeft een dramatische gebeurtenis een grote indruk nagelaten. Dat was de watersnoodramp van 1953. Bij ons in Limburg stormde het ook maar zonder erge gevolgen. In Zeeland echter was het rampzalig. Op het college zaten verschillende leerlingen uit Zeeland en Noord-Holland. Bijna ieder van hen had wel een dierbare verloren. Dat was echt verschrikkelijk.

Het leven bestond waarschijnlijk wel uit iets meer dan alleen studeren. Wat deed je zoal naast de studies?

Ik was actief lid van de studentenclub. Zoals zovele jongens speelde ik ook voetbal. Ik heb nooit in clubverband gespeeld, enkel met vrienden-studenten.

Mijn grootste hobby was echter muziek. Ik speelde piano en accordeon.

Accordeon ben ik blijven spelen. Je ziet mijn instrument nog in de hoek van de kamer staan. Bij uitstappen en op kamp ging het instrument vaak mee, zoals ook op de Lourdesbedevaarten.

Ik heb later nog vele evenementen van de plaatselijke verenigingen opgeluisterd met mijn muziek. Harry kan dit beamen. Hij herinnert zich nog levendig dat na een bestuursvergadering er luidruchtig werd gezongen onder begeleiding van meneer pastoor.

Ik was secretaris van de studentenclub. Ik was vaak de organisator van de feestjes. Een broer van mij heeft op één van die feestjes zelfs zijn lief en latere vrouw leren kennen. Zelf hield ik het zeer sober.

Was je "roeping tot het priesterschap" al duidelijk tijdens je middelbare studies?

Ik was misdienaar en later acoliet (oudere misdienaar met meer uitgebreide taken). Ik kende daardoor de priesters van Nederweert zeer goed. Er waren in die tijd zelfs drie onderpastoors. Ik keek naar hen op en zij waren mijn voorbeeld. Mijn ouders waren zeer gelovig en gingen bijna dagelijks naar de mis. Ik werd thuis goed ondersteund bij mijn keuze voor het priesterschap. Ook binnen de studentenclub werd mijn keuze voor het priesterschap verder aangewakkerd. Dit alles heeft er uiteindelijk toe geleid dat ik priester werd.

Om priester te worden moet je studeren aan het Groot Seminarie. Hoe verliep dit?

In Nederland was het seminarie voor late roepingen opgeheven. Daardoor moest ik uitwijken naar België. Zo ben ik in België terecht gekomen. De eerste jaren heb ik gevolgd in het Don Boscocollege in Kortrijk. Dat was toen nog een school voor priester- en missionarisopleidingen. Later heb ik mijn priesteropleiding verder gezet aan het Groot Seminarie in Mechelen waar ik in 1966 afstudeerde.

Hoe verliep je priesterwijding?

In 1966 ben ik priester gewijd in de kerk van Retie samen met 3 confraters nl. EH Paul Stappaerts van Retie, EH Stan Dries van Witgoor en EH Jean Nulens van Beringen.

We werden door Mgr. Daem, bisschop van Antwerpen tot priester gewijd.

Het was een overweldigende viering. Naast de bisschop waren de verschillende gemeentebesturen, talrijke priesters en de proosten van verenigingen aanwezig. De kerk zat bomvol. Er was ook een uitgebreide delegatie uit Nederweert aanwezig waaronder mijn ouders en familie, alle priesters van Nederweert, medestudenten, burens en kennissen. De dag was echter in mineur begonnen. Vanuit Mechelen werden we met de bus naar Retie gebracht. Onderweg was er echter een grote opstopping zodat we veel te laat in Retie arriveerden. In Retie waren ze al ongerust geworden. Veel te laat trokken we in stoet van de pastorie naar de kerk. Het werd uiteindelijk nog een heel mooie viering. Deze dag is ook vastgelegd in een mooi fotoalbum.

De wijding door Mgr. Daem, bisschop van Antwerpen en de 4 wijdelingen: v.l.n.r.: Stan Dries, Jean Nulens, Herman Janssen en Paul Stappaerts.

Later vond er nog een viering plaats in Nederweert. Daar heb ik mijn eremis opgedragen. Heel het dorp leefde met mij mee.

De feestelijke tocht van de kerk naar het ouderlijk huis na de eremis in Nederweert.

Daarna hebben we nog drie dagen feest gevierd. Eerst met de familie, daarna met burens en kennissen en ten slotte met mijn vrienden.

Was het je eigen keuze om parochiepriester te worden?

Ik heb van in het begin nooit overwogen om andere taken binnen de kerkgemeenschap op te nemen. Missionaris, kloosterling, les geven... waren zeker niet mijn keuze. Mijn grootste wens was om parochiepriester te worden.

De chiroleiders van Klein-Vorst samen met meneer pastoor.

Na de wijding in 1966 werd ik als eerste van de vier wijdelingen bij de bisschop geroepen. Hij stelde mij aan als onderpastoor in Klein Vorst, een gehucht van de gemeente Laakdal, toen nog Vorst-Kempen. Ik werd door de parochianen heel hartelijk ontvangen en voelde mij er snel thuis. Ik heb er een geweldige tijd gehad. Als onderpastoor was ik zeer bedrijvig in de jeugdverenigingen. Ik ben zeer trots dat we met eigen middelen een mooi jeugdlokaal hebben gebouwd. We hadden na de bouw zelfs nog budget over. Dat kunnen er niet veel zeggen.

Ik ben er 10,5 jaar gebleven en heb zeer mooie herinneringen aan die tijd.

Hoe ben je dan in Poppel terecht gekomen?

Eind 1976 werd ik bij de bisschop geroepen. De plaats als pastoor in Poppel was vacant door het vroege overlijden van EH Van Cleynenbreughel. Ook onderpastoor EH Adriaensen was dat jaar overleden.

Hij vroeg mij om pastoor te worden in Poppel. Dit was geen gemakkelijke keuze omdat ik zeer graag in Klein Vorst was. Ik was er goed thuis en was proost van verschillende verenigingen.

De bisschop liet me echter verstaan dat de functie van onderpastoor in Klein Vorst ging verdwijnen. Ik heb dan ook het ambt aanvaard.

Hoe verliep de verhuis van Klein Vorst naar Poppel?

Tijdens de afscheidsviering in Vorst was er enorm veel volk. Afscheid nemen is altijd een beetje emotioneel. De inhaling (feestelijke verwelkoming) werd in Poppel voorbereid.

De verhuis van mijn inboedel van Vorst naar Poppel verliep vlot. Het transport werd gedaan door een grote meubelzaak in Vorst. Er werden zelfs meubels die een paar jaar voordien van Weelde naar Vorst waren verhuisd, terug naar Poppel gebracht.

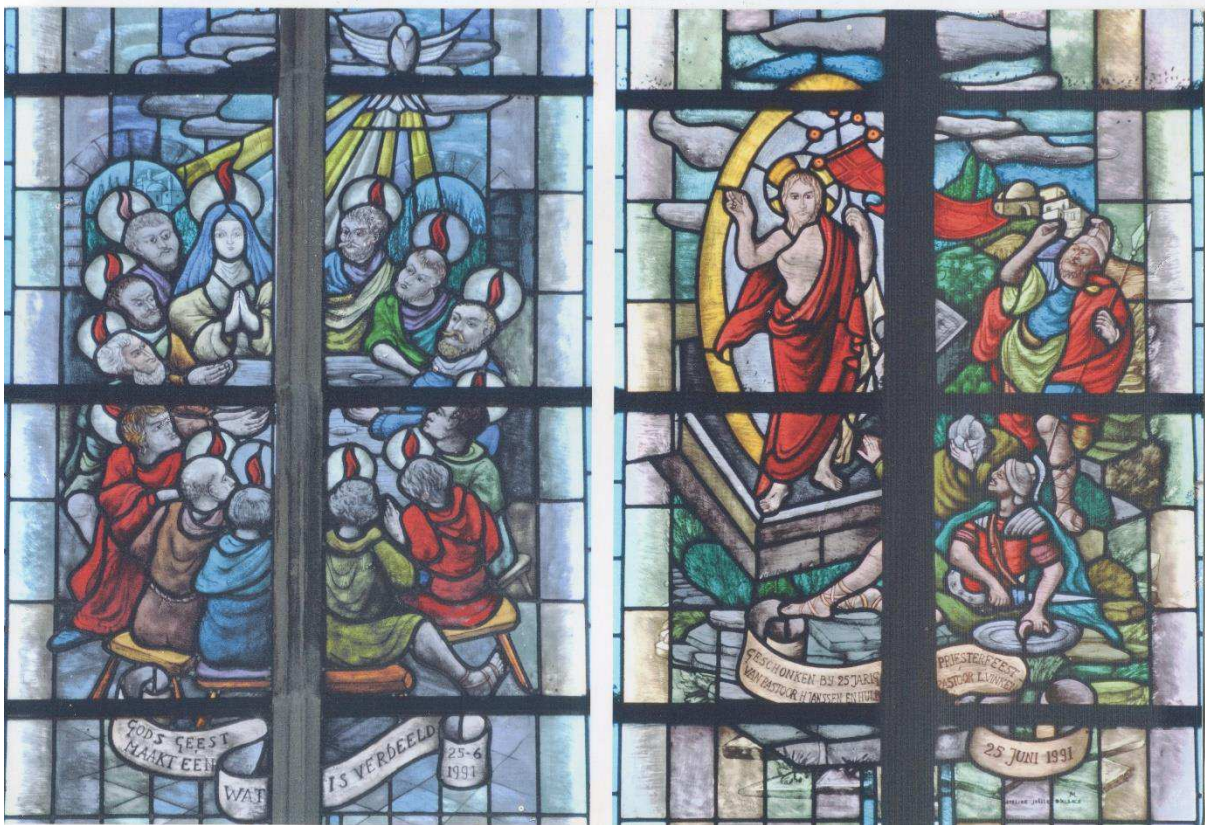
Bij de inhaling in Poppel was er ook veel volk op de been. Ik werd ook hier warm ontvangen door de parochianen.

Voelde je je snel thuis in Poppel?

Uiteraard vraagt een overstap van de ene parochie naar een andere een zekere aanpassing. Ik kreeg echter snel de loyale medewerking van mensen en verenigingen. Dat maakte dat het plezierig werken was. Als je ziet op hoeveel feesten en evenementen ik ben uitgenodigd in de loop van de jaren, kan ik alleen maar zeer dankbaar zijn. Het heeft me niet veel moeite gekost om mij aan te passen. Wellicht hielp het feit dat ik een "grensgeval" ben bij die aanpassing: in Nederweert woonden we op de grens Limburg-Noord-Brabant, in Klein Vorst op de grens Antwerpen, Limburg, Vlaams-Brabant en hier op de grens België-Nederland.

Als pastoor erf je ook de zorg voor het kerkgebouw. Bracht dit soms kopzorgen mee?

Poppel heeft een mooi kerkgebouw, maar bij mijn aankomst hier waren er heel wat mankementen. Het eerst wat ik op mijn bord kreeg, was lobbyen voor de renovatie van de kerk. Mgr. Daem had me op het hart gedrukt om eerst te zorgen voor de herstelling aan het dak. Insijpelen van vocht is nefast voor het gebouw. Ik wil hier wel kwijt dat ik altijd een geweldige medewerking kreeg van het gemeentebestuur.

Glasramen geschonken bij zijn 25-jarig priesterjubiläum. Links het pinkstergebeuren, rechts de verrijzenis.

Ook de basisschool heeft me in het begin wel wat kopzorgen gebracht. Ik werd pastoor bij het begin van de fusie in 1977. Ik kreeg al snel het bezoek van de vicaris, afgevaardigde van het bisdom, die mij kwam zeggen: vanaf nu ben je voorzitter van het schoolcomité. Men heeft mij wel eens verweten dat ik in Poppel heb gezorgd voor de keuze van een “vrije school” en geen “gemeenteschool”. Ik heb daar echter nooit iets over te zeggen gehad. Dat is allemaal boven onze hoofden beslist. Gelukkig is dat later allemaal goed gekomen en behalve enkele moeilijke beslissingen, heb ik altijd een goede samenwerking gehad met de directeur en de leden van het schoolcomité.

Ik ben fier dat ik geholpen heb om zaken te realiseren voor de school zoals de nieuwe kleuterschool, de sportzaal en de renovatie van de school “Dorp 60”.

In 1990 werd je ook pastoor in Ravels. Je kreeg meer werk op je bord.

In de loop van de jaren is de kerk en de geloofsgemeenschap sterk veranderd. Het aantal priesterroepingen liep drastisch terug en ook het kerkbezoek nam af. Mij werd de zorg voor de parochie van Sint-Servaas toevertrouwd.

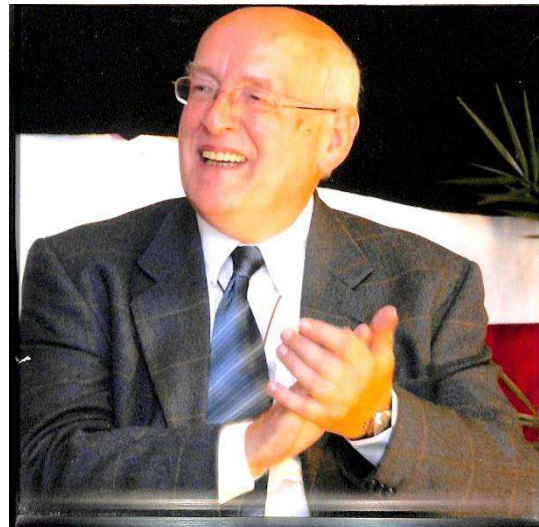

Aanstelling als pastoor in Ravels

Ook in Ravels voelde ik mij snel thuis. Ik kreeg daar veel steun van het kerkbestuur en vele vrijwilligers. Ik heb daar mijn werk als pastoor met veel plezier uitgevoerd. Je kan dat niet alleen en dat ik beroep heb mogen doen op vele helpende handen maakt mij zeer dankbaar.

Geschenk van de parochie Ravels aan meneer pastoor en EH Vinken bij de aanstelling in Ravels

EH Pol Vinken is vele jaren hulppriester geweest in de beide parochies.

In 1994 werd je ook nog deken.

Dat klopt.

Het is een beetje de omgekeerde wereld. Terwijl de meeste werkenden het op latere leeftijd wat rustiger aan gaan doen, kreeg ik steeds werk bij. Gestart in Klein Vorst als onderpastoor met een pastoor aan mijn zijde, moest ik het in Poppel alleen doen. Daarna kwam Ravels erbij. Vroeger waren in de twee parochies 4 priesters aan het werk. Nu kreeg ik daar bovenop nog de zorg voor het decanaat.

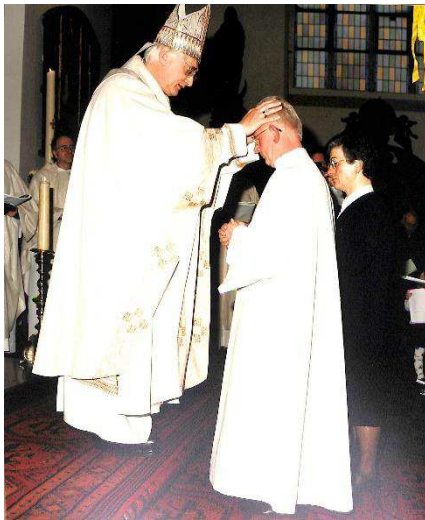
Lezing tijdens zijn eremis als deken.

Dit laatste ambt nam ook veel van mijn tijd in beslag. In Baarle-Hertog heb ik EH Jan Braspenning nog aangesteld als pastoor en in Ravels-Eel EH Bert Pluym. Ik ben ook in Weelde nog ruim een jaar als dienstdoende pastoor aangesteld in de Sint-Jansparochie zodat ik in de drie deeldorpen heb gewerkt.

Aanstelling van pastoor Thielemans als pastoor van Weelde Sint-Jan

Aan welk moment tijdens je tijd als pastoor in onze gemeente denk je nog met veel voldoening terug?

Een prachtig en belangrijk moment in onze parochie was de diakenwijding van Ad Van de Lisdonk. Die wijding gebeurde in de Poppelse kerk op zondag 11 februari 1996, het feest van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes, in een bomvolle kerk. De diakenwijding gebeurde door de toenmalige bisschop Mgr. Paul Van den Berghe. Enkele jaren na zijn wijding is hij ook aangesteld als diaken in Ravels.

Prachtig hebben we mogen samenwerken.

De bisschop wijdt Ad Van De Lisdonk tot diaken. Naast hem zijn vrouw Emma Bax

We leven hier in Ravels aan de grens met veel inwijking vanuit Nederland. Hoe is de samenwerking met collega's in Nederland en met de parochianen die vanuit Nederland hier komen wonen?

Met mijn collega's over de grens is er weinig contact. Ik heb wel enkele keren een poging ondernomen om samen te werken met Goirle maar daar was uiteindelijk weinig animo voor aan de andere kant van de grens. Hoe dicht we ook bij elkaar wonen, de verschillen waren blijkbaar toch te groot. Met een deel van de Nederlanders die hier wonen, heb ik een goede verstandhouding. Wel merk ik dat zij op latere leeftijd zeer vaak terug keren naar Nederland.

Je bent al sinds 1976 priester in de gemeente Ravels. Nooit gedacht om eens te veranderen?

Eerlijk gezegd heb ik dat nooit overwogen. Ik voel mij hier thuis. Ik ben zeer dankbaar dat ik dit zoveel jaren heb mogen doen en nog mag doen. Ook heeft de kerkelijke overheid mij nooit gepusht om een andere taak te aanvaarden. Dat waardeer ik ten zeerste.

Als je nu terugkijkt op je priesterleven: wat heeft je vaak extra energie gegeven en wat nam soms energie weg?

Dat zoveel medemensen achter mij stonden, heeft mij altijd veel energie gegeven. Hun positieve medewerking heb ik altijd mogen ondervinden.

Ook de samenwerking met de overheden was altijd positief. Zij dachten met ons mee en hebben ons altijd zo goed als ze konden, ondersteund.

De vele administratie was niet echt mijn ding, maar ik heb het altijd zo goed mogelijk gedaan. Het steeds afnemende kerkbezoek maakte mij soms wel eens bedroefd.

Maar het feit dat ik hier zo lang gebleven ben, toont wel aan hoe graag ik in Ravels ben en dat ik het hier enorm naar mijn zin heb gehad en nog heb.

Meneer pastoor (tussen Van Beurden en Daem) samen met 3 bisschoppen: v.l.n.r. Mgr. Nkinga Bondala (opvolger van Mgr. Van Beurden), Mgr. Van Beurden en Mgr. Daem. Helemaal rechts burgemeester Segers. Bij gelegenheid van het gouden priesterfeest van Mgr. Victor Van Beurden, de Poppelse bisschop.

Op welke verwezenlijkingen ben je trots?

Het meest trots ben ik op onze kerk. Ik heb daar veel energie ingestoken en het was en het is nog altijd een zeer mooie kerk.

Ook ben ik trots op onze school. Ik ben jaren voorzitter geweest en ik heb er samen met vele mensen een plaats van gemaakt waar onze kinderen zeer goed onderwijs genieten.

Hoe zie je de toekomst?

Ik mag hier op de pastorie blijven wonen zo lang ik wil. Ik heb de hulp van thuisverpleging en een zeer goede hulp, al die jaren dat ik hier woon. Op Emmaüs ben ik in de kost. Ik draag daar nog verschillende malen per week de H. Mis op en blijf er nadien eten. Op hier en daar een mankementje na, gaat het nog goed met de gezondheid.

Als blijkt dat het toch niet meer zou lukken om alleen te wonen op de pastorie, kan ik naar het rusthuis in Ravels.

Ik ben ondertussen 87 jaar en ik besef dat ik hiervoor oprecht dank moet zeggen. Vele mensen van mijn leeftijd zitten met andere problemen of zijn er niet meer.

Tot slot nog een laatste vraag. Als je een stukje uit het evangelie moet kiezen, welk stukje zou dat zijn?

Wat ik steeds ondervonden heb tijdens de lezing van het evangelie is dat de Heer altijd achter je staat. De Heer begeleid je, Hij steunt je en troost je in moeilijke omstandigheden.

De meest treffende passage is de parabel van de "verloren zoon". De Heer gaat altijd op zoek naar diegene die achtergebleven is, die afvalt of verstrikt is geraakt. De Heer is een barmhartige Vader die van de mensen houdt.

Mijnheer pastoor, wij danken je hartelijk voor de goede ontvangst, je openheid, de vele foto's die we mogen digitaliseren en zeker niet vergeten: het lekkere glaasje wijn.

Bronvermelding: archief pastoor Herman Janssen

Erfgoeddag, 21 april 2024

Een groot succes

Karin Lauwers

De jaarlijkse Erfgoeddag stond dit jaar in het teken van het thema 'THUIS'. Een boeiend thema waarmee je vele kanten uit kan, bijvoorbeeld wat versta jij onder een thuis, gaat het over een specifieke plaats, over jouw heimat, jouw familie of eerder over een gevoel van je geborgen en veilig voelen? Kortom, welke elementen maken dat jij iets als jouw thuisgevoel bestempelt?

Na wat brainstormen stelden we voor om een samenwerking tussen de Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius en het Rode Kruis, afdeling Ravels – Taalhuis op poten te zetten, een idee dat door beide organisaties direct op enthousiasme werd onthaald en resulteerde in een boeiende uitwisseling tussen beide traditionele culturen met in de kijker: landschappen, monumenten, kunstvormen, rituelen, feesten, kledij, liederen enz.

Met als thema voor Erfgoeddag 2024 "THUIS" heeft onze Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius een gezamenlijk initiatief uitgewerkt met Ravelse Oekraïners en het Rode Kruis/Taalhuis.

Er werd door beide organisaties volop in actie geschoten om een prachtige en gezellige dag te organiseren, gratis toegankelijk en geschikt voor jong en oud, met onderstaand programma:

Om **13 uur** en om **15 uur**: live optreden met enkele typische Oekraïense liederen.

Vanaf 11u30 en doorlopend tot 16u30: verwelcoming met een lekker hapje – tentoonstelling met vele foto's, toelichting en PowerPoint presentatie met prachtige filmpjes – speelmogelijkheden voor kinderen enz.

Tussen 13u30 en 15 uur: evenement volksdansen.

Omstreeks **14h30** kwamen de **hoofdman, keizer en koning van de Sint-Sebastiaansgilde** in vol ornaat langs met hun zilveren breuken. De hoofdman, Marc Van Hoof, verstrekke ons uitleg omtrent deze tradities en het bestaan van de gilde.

En jawel hoor, het werd een erg gemoedelijke, gezellige, lekkere en boeiende dag. Niet in het minst door de heerlijke typische gerechtjes en lokale drankjes die door de Oekraïense deelnemers en onze eigen erfgoedmedewerkers werden aangeboden. We zagen vele mensen met hun bordje meermaals hun weg vinden langs de gedekte tafels; al snel bleek dat bij onze beide culturen onze liefde voor 'thuis' veel te maken heeft met gezelligheid, lekker eten en ontspannen genieten.

We waren onder de indruk van Anna en haar aanvullende zangtalenten die typische Oekraïense liederen over hun thuis ten gehore brachten, soms weemoedig, soms vrolijk... Ook de liefde voor muziek zit in onze Vlaamse cultuur. We leerden en dansten met zijn allen traditionele volksdansen uit beide culturen... de dansvloer stond vol.

Maar het was zeker ook een leerrijke en verrijkende dag. Alles werd doorspekt met een prachtige PowerPoint voorstelling, filmpjes en een toelichtende tentoonstelling waarin we ondergedompeld werden in heel wat aspecten van onze beide thuisculturen. Wedden dat je over beide culturen nog best wat nieuwe zaken ontdekte? Die (nieuw verworven) kennis mocht je etaleren in de vragenlijstjes.

Tot slot deelden we onze hartenwensen voor de mensen in het actuele Oekraïne, uiteraard in geel en blauw – zowel de kleuren van Oekraïense vlag als die van Ravels.

Het was een fijne dag waarbij kennismaken met de beide culturen en het ontdekken van gemeenschappelijke elementen in een heel gemoedelijk en gezellig samenzijn verliep. Een 200 bezoekers kunnen hiervan getuigen.

Enthousiasme, energie en werklust straalden af van ALLE meewerkende deelnemers bij alle kleine en grotere

aspecten die van deze 'THUIS'-dag een succes maakten. We sloten in Ravels-Oekraïense verbondenheid deze dag af met een gezamenlijke maaltijd. We danken dan ook van harte alle Ravels-Oekraïense medewerkers, de medewerkers van het Taalhuis afdeling Ravels van het Rode Kruis, de fijne samenwerking met de voorzitter van Okra Poppel, de Sint-Sebastiaansgilde uit Poppel voor hun opluistering... en alle bezoekers van wie we leuke en enthousiaste reacties ontvingen.

Bij deze onze dank aan Karin en haar team voor deze prachtig georganiseerde dag en voor de grote pot verse soep die we na afloop samen mochten verorberen. Tevens onze dank aan Mieke Van Hauteghem voor de foto's.

En de heemkunde ploegt voort!

De mensen van de rouwprentjes, de fotodigitalisatie en de kleding-textielafdeling zijn ondertussen al enkele maanden terug in actie. Wat komt er nog op ons af?

De BIB en het documentenarchief staan op hun normale plaatsen. Maar door de veranderde positie van de kasten waar ze een zeventien jaar hebben doorgebracht, is dat in de toekomst aan een herziening toe. Ondertussen zijn onze knappe handige jongens begonnen aan het plaatsen van kasten in de garage die de nieuw geschonken textielstukken één jaar in quarantaine zullen bewaren evenals de nieuw geschonken houten voorwerpen die eveneens één jaar in observatie worden genomen om houtmoolm en andere ziektes te ontdekken. Deze quarantaine is noodzakelijk om te voorkomen dat de reeds gearchiveerde stukken zouden besmet worden.

Na gedane arbeid is er steeds een aangename koffiepauze!

Heeft u ook zin om deel uit te maken van deze actievelingen dan kan u elke dinsdagvoormiddag een kijkje komen nemen in het oude schoolhuis te Poppel.

Fotohoek

Beste lezer, kijkt u thuis ook eens in de oude schoenendoos op zolder naar die oude familiefoto's. Ziet u oude foto's die het bewaren waard zijn, kom naar ons, wij bewaren ze met plezier en met zorg voor ons nageslacht. Kan u er geen afstand van doen, wat best mogelijk is, dan zouden wij deze mooie foto's graag kopiëren en kan u ze behouden. Vergeet vooral niet op de achterzijde van de foto de naam van de personen en de plaats van de foto te noteren. Als onze voorouders dat maar niet waren vergeten, dan hadden we deze rubriek niet nodig gehad. Ga nu maar gauw naar de zolder, want anders komt het er niet meer van!

Als u de namen kent, laat u het dan weten aan: voorzitter@nicolaus-poppeli.us.be of telefoneer naar 0474 97 17 27.

Deze foto is genomen van de priester-leraars van het Sint-Jan-Berchmanscollege te Antwerpen. De latere Ravelse pastoor Van Mechelen staat helemaal rechts.

De andere reeds eerder gepubliceerde foto's hebben tot nu toe geen resultaat opgeleverd. In het volgende tijdschrift gaan we een nieuwe foto met onbekenden plaatsen.

Lief en Leed

Onze deelneming betuigen wij bij het overlijden van:

Frans Van Loon, weduwnaar van Annie Van Gestel, overleden te Ravels op 26 maart 2024

Gustaaf Slegers, echtgenoot van Maria Jansen, overleden te Turnhout op 11 mei 2024

(Wegens de privacywetgeving en de daarbij horende GDPR-regelgeving kunnen wij enkel nog publiceren wat ons wordt toevertrouwd. Daarom verzoeken wij u ons de aankondigingen door te sturen per e-mail: voorzitter@nicolaus-poppeli.us.be of een briefje aan: Nicolaus Poppelius, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel)

**Heemkunde- en Erfgoedvereniging
Nicolaus Poppelius
vzw**

BESTUUR:

Voorzitter:	Luc Andries, Pastoor Coolsstraat 15, 2382 Ravels	0474 97 17 27
Secretaris:	Rina van der Vloet, Mierdsedijk 70, 2382 Ravels	014 655588
Penningmeester:	Ries van der Linden, Tilburgseweg 75, 2382 Ravels	014 478066
Leden:	Andre Van Gils, Steenweg op Weelde 118, 2382 Ravels	014 656893
	Bas Van Haeren, Deenakkers 1, 2381 Ravels	014 699126
	Mieke Van Hauteghem, Schatrijt 2, 2382 Ravels	014 687332
	Cis Vissers, Lindenlaan 8, 2382 Ravels	014 656750
	Harry Vrijzen, Eikenlaan 15, 2382 Ravels	014 656420
	Jose Schlappi, Klein Goorbleek 2, 2382 Ravels	0485 11 92 83
	Paul Van Baelen, Straatakkers 4, 2381 Ravels	014 657315
	Frank Konings, Lindenlaan 2, 2382 Ravels	014 715374
	Karin Lauwers, Kabilenstraat 5, 2382 Ravels	0474 72 94 04

REDACTIEADRES:

Bas Van Haeren, Deenakkers 1, 2381 Weelde, 014 699126

redactie@nicolaus-poppelius.be

Voor informatie in verband met de inhoud van dit tijdschrift,

de vormgeving of verschenen teksten kunt u steeds terecht op het redactieadres.

Wenst u een tekst of een idee voor publicatie aan te bieden, dan kunt u dit ook doen via een bestuurslid.

(Iedere auteur is verantwoordelijk voor de ingestuurde werken.)

CONTACTGEGEVENS:

Adres: Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel

Bankrelatie:

Rekeningnummer: 733-3522204-67

IBAN: BE93 7333 5222 0467

BIC code: KREDBEBB

Museum: Museum Aan de Grens (MAG) "'t Kaske", Dorp 64 te 2382 Poppel,

is open elke tweede zondag van de maand van 14u. tot 17 uur.

In december, januari en februari is het museum gesloten.

Wel zijn er in deze wintermaanden bezoeken mogelijk na afspraak.

Groepsbezoeken kunnen aangevraagd worden via het reserveringsformulier dat u kunt vinden op onze website.

Aanvragen kunnen natuurlijk ook gedaan worden per brief (zie hierboven voor het adres).

Archief- en Documentatiecentrum: Dorp 60, 2382 Ravels-Poppel

Te bezoeken na afspraak: voorzitter@nicolaus-poppelius.be

Website: <https://nicolaus-poppelius.be>

Facebook: www.facebook.com/NicolausPoppelius.MuseumAandeGrens

QR-code Facebookpagina

Vlaanderen
verbeelding werkt